

Gemeente
Amsterdam

Amsterdamse Burgermonitor 2015

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Projectnummer: 15021

Laure Michon

Patricia Jaspers

Tamar Bruls

Willem Bosveld

Bezoekadres: Oudezijds Voorburgwal 300

Telefoon 020 251 0402

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

www.ois.amsterdam.nl

l.michon@amsterdam.nl

Amsterdam, december 2016

Foto voorzijde: Stemlocatie Ponthuis raadsverkiezingen 19 maart 2014, fotograaf Edwin van Eis (2014)

Inhoud

Inleiding	4
Opbouw rapport	4
Achtergrondkenmerken van Amsterdammers	5
1 Politieke participatie	6
1.1 65% Amsterdammers geïnteresseerd in lokale politiek	6
1.2 Stemintentie sterk gecorreleerd met opleiding en leeftijd	7
1.3 Scherpe tegenstellingen in partijkeuze	8
1.4 Burgemeester goed bekend, stadsdeelvoorzitter nauwelijks	10
1.5 Contact met politiek verschoven naar niveau centrale stad	12
1.6 Amsterdammers merken nauwelijks iets van bestuurscommissies	13
1.7 Inzet voor buurt of stad vooral op gebied van groen en verkeer	16
2 Leven in de stad	18
2.1 Steeds sterke binding met de stad	18
2.2 Sociale netwerken van Amsterdammers veelal divers qua herkomst	19
2.3 Helft Amsterdammers positief over omgang tussen groepen in de stad	21
2.4 Meer acceptatie van homoseksualiteit in Amsterdam dan in Nederland	22
2.5 Discriminatie veelal op grond van herkomst ervaren	24
2.6 Religieuze verwantschap neemt toe met leeftijd	26
3 Media en informatie	28
3.1 Lokale zenders steeds minder bekeken	28
3.2 Dagbladen vooral door hoger opgeleiden gelezen	29
3.3 Nieuwssites bedienen verschillende groepen	30
3.4 Stadsblad de Echo van alle huis-aan-huisbladen meest gelezen	31
3.5 Sociale media: vooral Facebook, steeds minder Twitter	32
3.6 Gemeentelijke informatie vooral via AT5 en Facebook	33
3.7 Drie kwart burgers heeft contact met de gemeente via de balie	34
3.8 Voorkeur voor informatie via bewonersbrieven	35
Conclusies	37
Verschillende werelden in de stad	37
De opgave voor de stad	38
Bijlage: methode	39
Veldwerk	39
Weging	39

Inleiding

Voor u ligt de Amsterdamse Burgermonitor 2015, de 15^e editie van deze enquête over Amsterdammers en hun stad. In drie thematische hoofdstukken komen politieke participatie, leven in de stad en media en informatie aan de orde, thema's die sinds 1999 met deze monitor worden gemeten. Daarmee vormt de Amsterdamse Burgermonitor een stabiel instrument in een veranderende context. In de afgelopen 16 jaar, sinds het begin van dit onderzoek, is de stad sterk gegroeid en is de samenstelling van de bewoners veranderd door onder andere de grote instroom van hoger opgeleiden. Bovendien is het bestuurlijk stelsel meerdere keren veranderd. Zo waren er ten tijde van de eerste Burgermonitor 14 stadsdelen en had Centrum geen gekozen stadsdeelraad; nu zijn er zeven stadsdelen met een gekozen bestuurscommissie.

In deze context blijft het van belang om, zoals in een van de eerste edities werd omschreven, inzicht in de opvattingen en de betrokkenheid van burgers te hebben om adequate besluiten te kunnen nemen. Dit doen wij op basis van een representatieve enquête onder Amsterdammers van 16 jaar en ouder. Tussen oktober en december 2015 hebben 2.414 Amsterdammers de vragenlijst online, telefonisch, schriftelijk of face-to-face ingevuld (zie bijlage voor de methode).

Opbouw rapport

De rapportage start met een hoofdstuk over politieke participatie. Thema's van dit hoofdstuk zijn de kennis van de lokale politiek, de interesse in gemeente- en stadsdeelpolitiek, de stemintentie, het oordeel over het bestuur, de inzet voor de buurt of de stad en de ervaren politieke invloed. Speciale aandacht is er voor de kennis over de bestuurscommissies. Ook het oordeel van Amsterdammers over deze bestuurlijke wijziging en hun ervaringen hiermee komen aan de orde.

In het tweede hoofdstuk staat de omgang tussen Amsterdammers in de stad centraal. Daarbij gaat het om de binding met de stad, de omgang tussen groepen, het voorkomen van onbeschoft gedrag, tolerantie ten aanzien van homoseksualiteit, discriminatie en levensbeschouwing. Ervaring met discriminatie is op een andere manier dan voorheen in kaart gebracht, waarbij we in deze editie een kwalitatieve analyse maken van de open antwoorden van Amsterdammers.

Media en informatie zijn de thema's van het laatste hoofdstuk. Eerst gaat hierbij om het mediagebruik van Amsterdammers: welke lokale zenders kijken zij, welke bladen lezen zij, welke online netwerken gebruiken zij? Vervolgens komt de kennis en het gebruik van gemeentelijke informatiekkanalen aan de orde.

In de conclusie reflecteren wij op de trends die in deze 15^e Amsterdamse Burgermonitor naar voren komen. Eerdere trends lijken in twee jaar tijd versterkt als het gaat om verschillen tussen groepen Amsterdammers met verschillende opleidingsniveau en achtergronden. Op het gebied

van de politieke participatie zien we juist een nieuwe ontwikkeling die voortkomt uit de verandering van het bestuurlijk stelsel.

Achtergrondkenmerken van Amsterdammers

Bij het lezen van de Burgermonitor is het goed om de kenmerken van de samenstelling van de groep respondenten in het achterhoofd te houden en ook de overlap tussen deze kenmerken. Zo is 58% van de respondenten hoogopgeleid, meer dan gemiddeld in heel Amsterdam (39%). Daarentegen zijn lager opgeleiden ondervertegenwoordigd. Wat betreft herkomst is de respondentengroep representatief voor de totale bevolking: daar is ook op gewogen. Maar we zien wel dat respondenten met een Nederlandse achtergrond relatief vaak hoogopgeleid zijn (60%), meer dan gemiddeld onder alle Amsterdammers (50%). Amsterdammers met een niet-westerse migratieachtergrond zijn daarentegen in meerderheid laagopgeleid, zowel in de respondentengroep als in heel Amsterdam.

Ook is er enige overlap tussen leeftijd en opleidingsniveau. Zo zijn hoog opgeleiden overwegend tussen 30 en 54 jaar. Van de middelbaar opgeleiden is 37% tussen de 16 en 29 jaar maar deze groep moet vaak nog beginnen met een opleiding of deze afronden. Verder is de spreiding over de stad ook verdeeld naar opleidingsniveau. In stadsdelen Centrum en Zuid is driekwart van de bewoners hoogopgeleid. Ook in West (69%) en Oost (61%) wonen relatief veel hoogopgeleiden.

In de Burgermonitor zullen de achtergrondkenmerken vaak afzonderlijk worden behandeld, en soms in relatie tot elkaar. Daarbij is steeds gekozen voor uitkomsten waarbij verschillen tussen groepen statistisch significant zijn. Verder is gekeken naar de resultaten waarbij de grootste verschillen zichtbaar zijn. Bij het lezen van de Burgermonitor is het wel belangrijk om de samenhang opleidingsniveau, herkomst en leeftijd in gedachte te houden om de resultaten in perspectief te kunnen plaatsen.

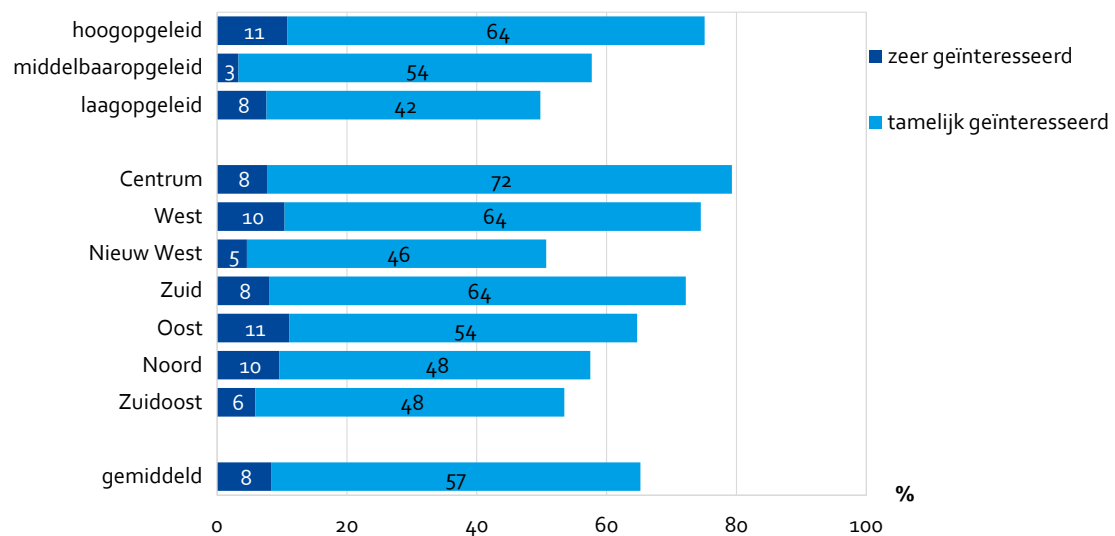
1 Politieke participatie

In dit hoofdstuk komen verschillende onderwerpen aan de orde waarmee de politieke participatie van Amsterdam in kaart wordt gebracht. Het gaat hierbij om interesse in de politiek, stemintentie en partijvoorkeuren, maar ook om de kennis van lokale bestuurders en politici en het contact met hen. Ook komt het effect van de verandering van het bestuurlijk stelsel aan de orde.

1.1 65% Amsterdammers geïnteresseerd in lokale politiek

Twee derde van de Amsterdammers zegt interesse te hebben in de lokale politiek. Dat aandeel is redelijk stabiel over de jaren heen. Wel tonen sommige groepen in de stad veel meer interesse in de lokale politiek dan anderen: hoogopgeleide Amsterdammers, mensen met een relatief hoog inkomen, 55-plussers en personen van Nederlandse herkomst. Dat geldt ook voor bewoners van Centrum, West en Zuid, waar deze groepen relatief vaak wonen.

Figuur 1.1 Aandeel Amsterdammers dat zeer en tamelijk geïnteresseerd is in Amsterdamse gemeentepolitiek naar opleidingsniveau en stadsdeel, 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

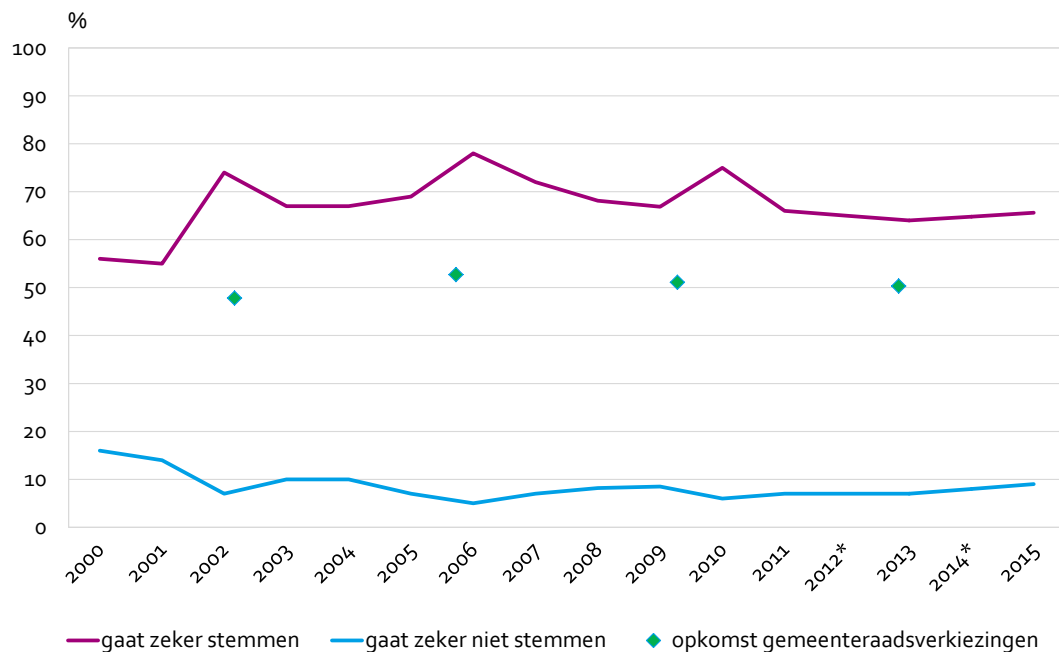
Een groep burgers – 8% gemiddeld – geeft aan *zeer* geïnteresseerd te zijn in de lokale politiek. Deze groep is onder lager opgeleide Amsterdammers groter dan onder middelbaaropgeleiden. Verder is er in West, Oost en Noord een relatief grote groep met grote interesse in de gemeentepolitiek. We zien hiermee dat een grote groep met sterke interesse niet altijd samenhangt met een grote groep die zichzelf als tamelijk geïnteresseerd in de lokale politiek beschouwd..

1.2 Stemintentie sterk gecorreleerd met opleiding en leeftijd

Om de stemintentie te meten stellen we Amsterdammers de vraag: als er morgen gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, zou u dan stemmen? Twee derde geeft aan zeker gaan stemmen. Een vijfde zou misschien zijn of haar stem uitbrengen. Een tiende wil dat zeker niet.

Twee derde van de Amsterdammers geeft aan de intentie te hebben om te gaan stemmen, dit aandeel is in de afgelopen jaren stabiel gebleven. Ook het aandeel Amsterdammers dat aangeeft zeker niet te gaan stemmen is redelijk stabiel sinds 2002, op ongeveer 10%. De daadwerkelijke opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen is eveneens stabiel, maar op een lager niveau dan de stemintentie. Dat kan duiden op twee mechanismen: het kiezerspotentieel is groter dan de groep die daadwerkelijk gaat stemmen, maar er kan ook sprake zijn van sociaal-wenselijke antwoorden. Figuur 1.2 laat zien dat er bovendien een piek is in de stemintentie in verkiezingsjaren (2002, 2006 en 2010). In 2014 (als ook in 2012) is er geen Burgermonitor-enquête gehouden, vandaar dat een (eventuele) verhoogde stemintentie niet te zien is in het laatste verkiezingsjaar.

Figuur 1.2 Aandeel Amsterdammers dat aangeeft zeker te zullen stemmen, en zeker niet te zullen stemmen als er morgen gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, en opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen, 2010-2015 (procenten)

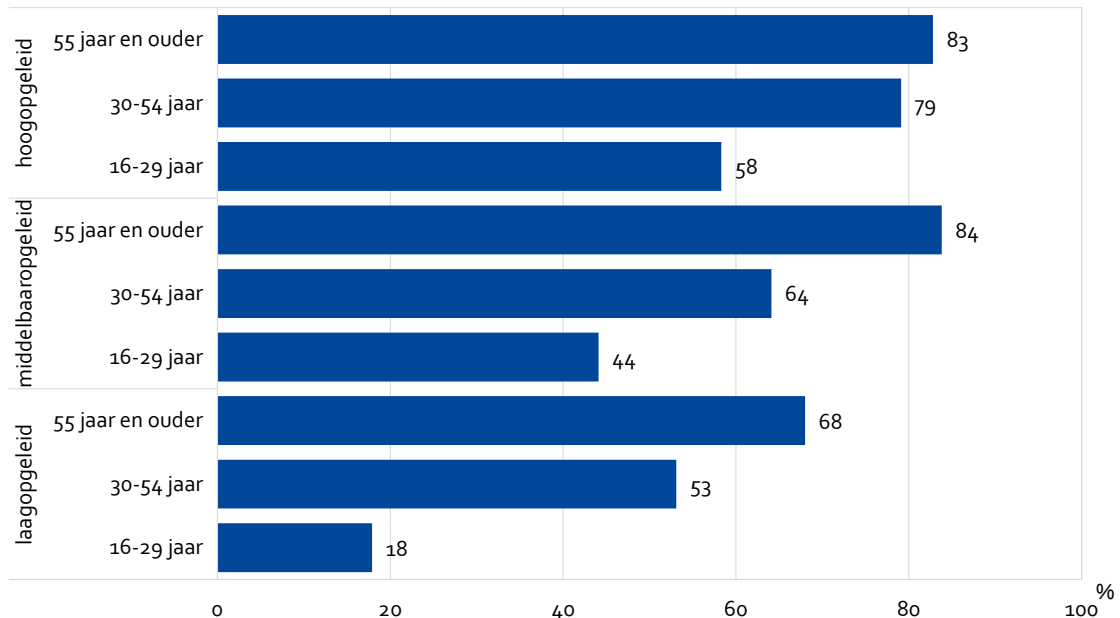
* geen Burgermonitor-enquête

bron: ABM 2015/OIS

Van de Amsterdammers die interesse tonen in lokale politiek zegt 80% zeker te gaan stemmen als er morgen gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn. Hoogopgeleide Amsterdammers geven relatief vaak aan zeker te zullen stemmen, net als mensen van 55 jaar en ouder en van Nederlandse herkomst. Grote verschillen zien we als we de twee effecten van leeftijd en opleidingsniveau samen bekijken. Ruim 80% van de hoog- en middelbaaropgeleide Amsterdammers van 55 jaar en ouder wil stemmen als er verkiezingen zijn. Daarentegen zegt

een op de vijf laagopgeleide jongeren dat zij zouden stemmen als er morgen gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, oftewel vier keer zo weinig.

Figuur 1.3 Aandeel Amsterdammers dat aangeeft zeker te zullen stemmen, naar opleidingsniveau en leeftijd, 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

Ook in de daadwerkelijke opkomst zijn er grote verschillen tussen Amsterdammers. Onderzoek van het Instituut voor Migratie en Etnische Studies en OIS naar het stemgedrag tijdens de gemeenteraadsverkiezingen sinds 1994 laat zien dat Amsterdammers van Turkse, Marokkaanse en Surinaamse herkomst veel minder vaak hun stem uitbrengen dan gemiddeld. Bij de verkiezingen van 2014 had de helft van de Amsterdammers een stem uitgebracht, dat gold voor een derde van de Turkse Amsterdammers en een kwart van de Marokkaanse en Surinaamse Amsterdammers.¹ Dat zien we ook terug in de ruimtelijke verdeling van de opkomst. In sommige gebieden van Zuidoost zijn drie op de tien kiesgerechtigden naar de stembus gegaan.

1.3 Scherpe tegenstellingen in partijkeuze

In de enquête geeft 18% van de respondenten aan dat als er gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, zij op D66 zouden stemmen. De PvdA trekt met 16% bijna evenveel kiezers. Gelet op de volatiliteit van het electoraat, moet dit worden gezien als de stemming op het moment van de enquête, eind 2015.

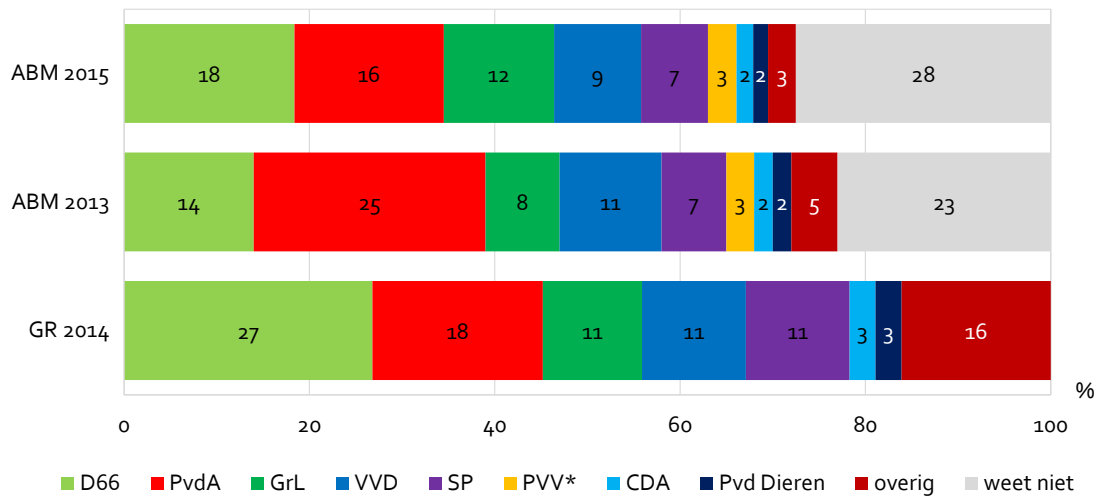
Wanneer we de partijkeuze vergelijken met twee jaar geleden en met de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen van 2014, dan vallen drie dingen op: de strijd tussen PvdA en D66 voor de eerste plek, de stabiliteit van de aanhang van andere partijen, en het grote aandeel dat in

¹ IMES, 2014, [Opkomst en stemgedrag van Amsterdammers met een migratie-achtergrond tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014](#).

enquêtes aangeeft niet te weten op welke partij te stemmen. Ruim een kwart geeft geen partijkeuze aan.

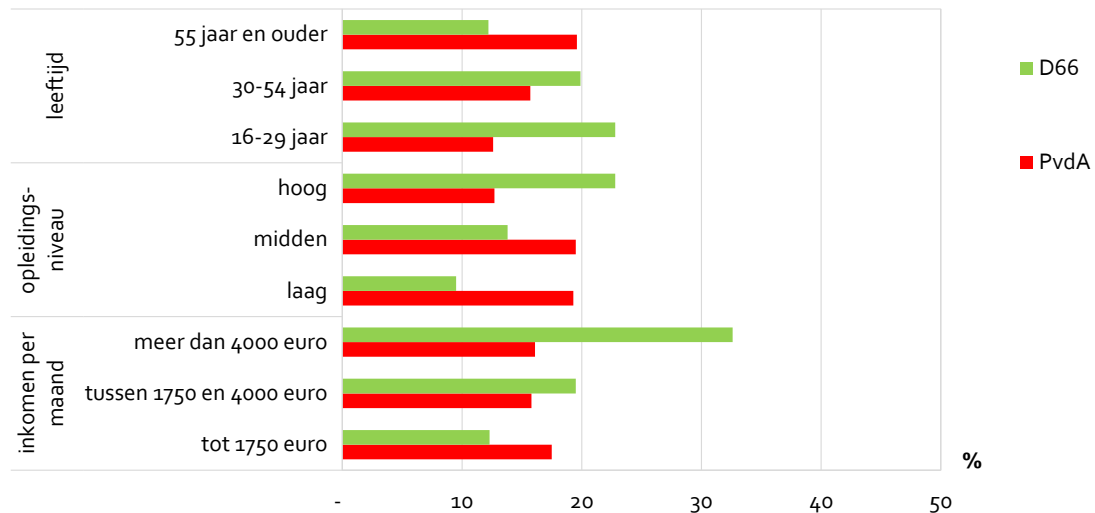
Figuur 1.4 Partijkeuze als er verkiezingen zouden zijn, 2015 en 2013, en partijkeuze bij gemeenteraadsverkiezingen van 2014 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

D66 en de PvdA strijden dan wel voor de positie van grootste partij in de stad, maar zij bedienen andere groepen kiezers. Zo neemt de keuze voor de PvdA toe met de leeftijd, terwijl dat voor D66 andersom is. D66 wordt vaker gekozen door hoger opgeleiden dan door lager opgeleiden, terwijl voor de PvdA het omgekeerde geldt. Verder is er een duidelijke relatie tussen inkomen en keuze voor D66: naarmate het inkomen stijgt, groeit de aanhang van de partij. Inkomen correleert echter niet met de keuze voor de PvdA.

Figuur 1.5 Aandeel dat aangeeft op D66 dan wel PvdA te stemmen als er verkiezingen zouden zijn, naar leeftijd, opleidingsniveau en inkomen, 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

1.4 Burgemeester goed bekend, stadsdeelvoorzitter nauwelijks²

Gevraagd naar de naam van de burgemeester van Amsterdam noemt 74% de naam van Eberhard van der Laan. Twee procent noemt een andere naam en 24% weet het niet. Vergelijken met voorgaande jaren weten iets minder Amsterdammers de naam van de burgemeester te noemen. Vooral hoogopgeleide Amsterdammers van 55 jaar en ouder weten de naam van de burgemeester (90%). Onder laagopgeleide jongeren weet een derde de naam van burgemeester van Amsterdam.

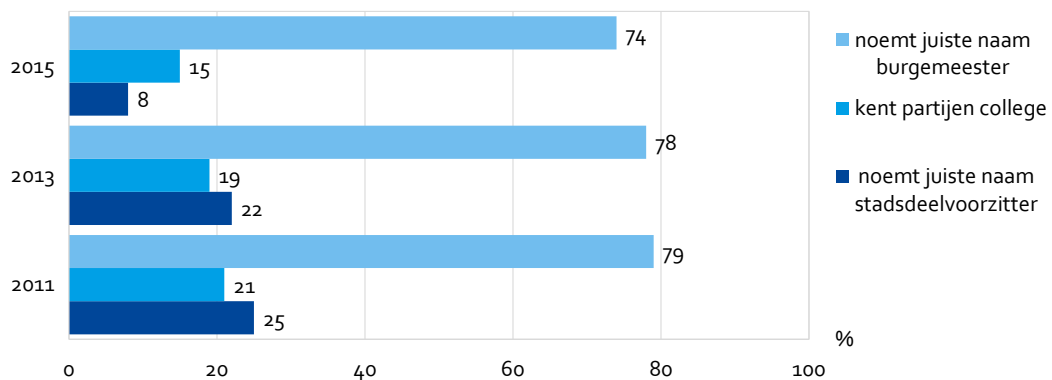
De naamsbekendheid van de burgemeester is duidelijk groter dan de bekendheid met de coalitiepartijen: 43% van de Amsterdammers geeft aan niet te weten welke partijen in de coalitie zitten. In totaal geeft 15% aan dat D66, VVD en SP samen het college vormen. Dit aandeel is twee keer zo hoog onder hoger opgeleiden van 55 jaar en ouder. Van de jongeren kent 6% de coalitiepartijen. Verder is de bekendheid met de coalitiepartijen relatief groot onder mensen die aangeven dat zij zeker zouden stemmen als er gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn (20%).

Een derde van de Amsterdammers denkt dat de PvdA in de coalitie zit. Er zijn nauwelijks verschillen tussen groepen naar achtergrondkenmerken in de mate waarin zij dit aangeven.

De bekendheid van de collegepartijen is iets gedaald tussen 2011 en 2015. Dat geldt in sterkere mate voor de bekendheid van de voorzitters van de in 2014 opgerichte bestuurscommissies in elk stadsdeel. In 2015 noemde 8% van de Amsterdammers de juiste naam van de voorzitter van de bestuurscommissie in het eigen stadsdeel. Dat is de helft minder dan in 2013, toen 22% de naam kende van de stadsdeelvoorzitter.

² Na aanvullende analyses zijn de gegevens in deze paragraaf aangepast ten opzichte van de eerste versie van de Burgermonitor die in januari is verschenen.

Figuur 1.6 Bekendheid lokale bestuurders en coalitiepartijen, 2011-2015 (procenten)

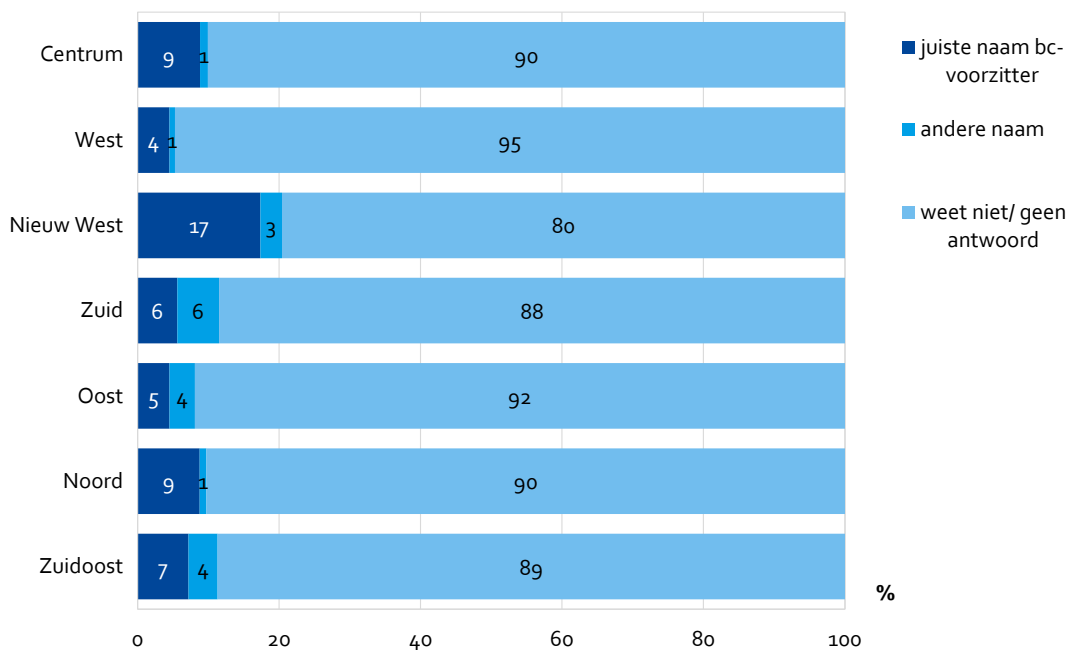

bron: ABM 2015/OIS

De bekendheid van de voorzitter van de bestuurscommissie verschilt per stadsdeel. Het meest bekend is Ahmed Baâdoud van stadsdeel Nieuw-West. Het minst bekend is de voorzitter van de bestuurscommissie in West, Gerolf Bouwmeester.

Van de bewoners van Zuid noemt 6% de naam van de voorzitter van de bestuurscommissie (Sebastiaan Capel) en 6% een andere naam, vooral die van bestuurslid Paul Slettenhaar. Ook in Oost en Zuidoost noemen relatief veel mensen een andere persoon als voorzitter van de bestuurscommissie.

Figuur 1.7 Bekendheid naam voorzitter bestuurscommissie, naar stadsdeel, 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

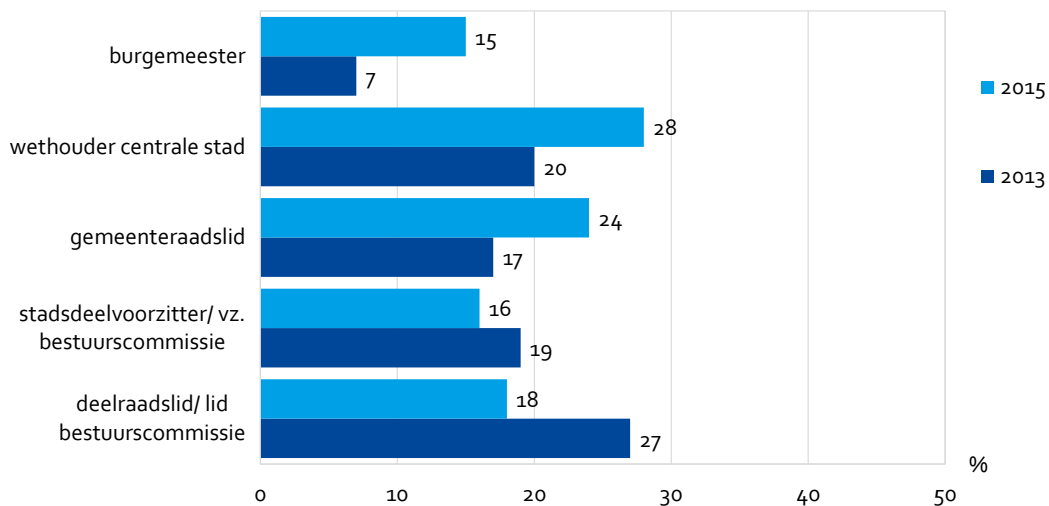
1.5 Contact met politiek verschoven naar niveau centrale stad

Een op de tien Amsterdammers heeft in 2015 persoonlijk contact gehad met een gekozen of bestuurder. Dat is evenveel als in 2013 en 2011. Hoger opgeleiden hebben relatief vaak contact met lokale politici: van hen heeft 13% dergelijk contact gehad, onder lager opgeleiden is dit aandeel 6%. Lager opgeleiden hebben hiermee minder vaak contact met politici en bestuurders dan in 2013. Naar andere achtergrondkenmerken zien we nauwelijks verschil.

Het vaakst hebben burgers contact gehad met een wethouder: ruim een kwart van degenen die contact heeft gehad met een lokale politicus, heeft in 2015 contact gehad met een van de acht wethouders van het college. Verder heeft een kwart contact gehad met een gemeenteraadslid. Ongeveer evenveel mensen hebben contact gehad met de burgemeester (15%), met een voorzitter van de bestuurscommissie (16%) of met een lid van de bestuurscommissie (18%).

Dat is een geheel ander beeld dan twee jaar geleden. Toen hadden burgers vooral contact met politici en bestuurders op het niveau van de stadsdelen. Nu ligt het zwaartepunt duidelijk bij de centrale stad. Dit is mogelijk een effect van de wijziging van het bestuurlijk stelsel en past ook in het beeld van de onbekendheid van de voorzitter van de bestuurscommissie. We gaan in de volgende paragraaf verder in op het effect van het nieuw bestuurlijk stelsel.

Figuur 1.8 Contact met lokale politici en bestuurders (onder mensen die aangeven dat zij in 2015 contact hebben gehad met een politicus of bestuurder), 2013- 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

Kijken we naar verschillen tussen groepen Amsterdammers in de mate waarin zij contact hebben met lokale politici en bestuurders, dan zien we vooral dat hoger opgeleiden vaker contact met hen hebben dan middelbaar- en lager opgeleiden. Zij hebben vooral veel vaker contact met wethouders en met leden van de bestuurscommissies. Lager en middelbaaropgeleiden hebben meer contact met gemeenteraadsliden dan met andere politici en bestuurders.

Van de personen die contact hebben gehad met de lokale politiek is 73% tevreden over dat contact. Dat is meer dan in 2013 (69%). Verder is 8% ontevreden, dat was in 2013 nog 14%. Er is geen verschil naar opleidingsniveau, leeftijd of stadsdeel in de mate waarin mensen tevreden zijn over dit contact.

1.6 Amsterdammers merken nauwelijks iets van bestuurscommissies

In 2014 zijn de stadsdeelraden opgeheven. Bij de verkiezingen van maart 2014 zijn er voor het eerst bestuurscommissies gekozen in elk stadsdeel. De bestuurscommissies tellen minder leden en hebben minder bevoegdheden dan de stadsdeelraden hadden. Bestuurscommissies voeren taken uit die door de gemeenteraad en het college van B&W zijn vastgesteld. Daarnaast hebben ze een rol als 'ogen en oren' van het stadsdeel, om signalen door te geven aan het centraal bestuur.

In de Burgermonitor is gevraagd of Amsterdammers in de praktijk iets hebben gemerkt van deze verandering van het bestuurlijk stelsel. Een ruime meerderheid, 70%, geeft aan geen verschil te hebben gemerkt en 17% geeft aan daar wel iets van te hebben gemerkt. Vooral mensen van 55 jaar en ouder geven dit aan (23%), maar ook bewoners van West (26%) en Nieuw-West (25%).

Wat merken burgers van de bestuurlijke stelselwijziging? 439 Amsterdammers hebben dit beschreven. Het vaakst noemen zij de sluiting of verhuizing van stadsdeelkantoren of de opening van stadsloketten. Verder geven veel personen aan dat zij het beleid minder overzichtelijk vinden, de procedures onduidelijker, dat zij veel afstand ervaren en weinig invloed hebben. Een aantal citaten in het kader hieronder en op de volgende pagina geven dit weer. Ook zijn er twee citaten opgenomen van het veertigtal personen dat de verandering een verbetering vindt? Deze mening wordt overigens verder nauwelijks toegelicht.

'Dat de afstand tussen burger en politiek groter is geworden. Soms had je met bestuurders van stadsdeel te maken, bijvoorbeeld met vrijwilligerswerk, nu is dat veel moeizamer.'

'Dat de korte lijn van het stadsdeel naar burgers is weggefallen. De stap van burger naar b&w is te groot.'

'Dat het allemaal onduidelijk is geworden, veel dingen waar vroeger een weggetje voor was en dat men dat nu niet meer weet. Beslissingen worden uitgesteld. Als je vragen hebt over dingen in de gemeente dan weet je niet meer zo goed wie waar over beslist.'

'Dat het niet werkt! Daarvoor en daarna. De problemen zijn niet opgelost.'

'Dat het Stadsdeelbestuur en deelraden zijn opgeheven. Dat de bestuurscommissies minder bevoegdheden hebben dan stadsdeelbestuur en -raad. Nauwelijks of geen inspraak meer gehoord worden.'

'Dat het Stadsdeelkantoor in de buurt gesloten is!!'

'Ik merk wel dat er minder aandacht is voor de wijken. Ik heb gemerkt dat het bestuur iets meer gecentraliseerd is. Daardoor is er minder budget/aandacht voor bv. kleine prullenbakken. Daar zijn grote voor in de plaats gekomen en er is nu meer zwerfafval in de buurt.'

'Ik moet verder fietsen voor afd. Burgerzaken.'

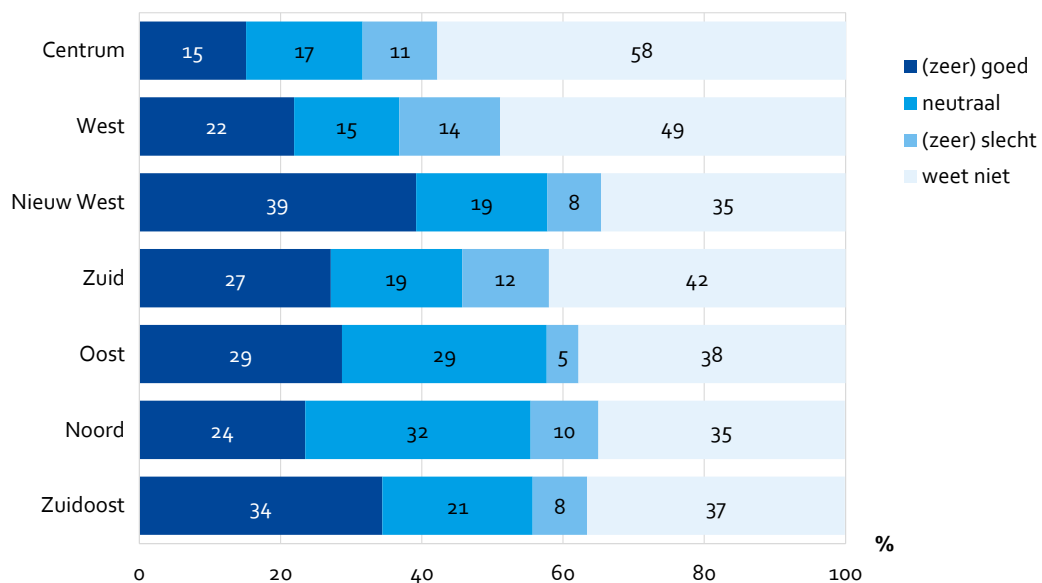
'Minder stadsdelen, betere coördinatie grootstedelijke problematiek.'

'Verbetering straten en veiligheid.'

Verder is gevraagd in welke mate Amsterdammers vinden dat de bestuurscommissies functioneren als schakel tussen de buurt en het stadhuis. De helft van de Amsterdammers geeft geen antwoord op deze vraag. Een op de vijf zegt dat de bestuurscommissies goed of zeer goed functioneren op dit punt, 18% oordeelt neutraal en 10% negatief.

Er zijn duidelijke verschillen tussen stadsdelen in de mate waarin mensen vinden dat de bestuurscommissies functioneren als schakel tussen buurt en stadhuis. Bewoners van Nieuw-West oordelen het vaakst positief over het optreden van de bestuurscommissie op dit punt: vier op de tien vinden dat de bestuurscommissie goed functioneert als schakel. Het minst positief zijn de bewoners van Centrum. Van hen geven bovendien zes op de tien aan dat zij niet weten hoe de bestuurscommissie functioneert op dit punt.

Figuur 1.9 Oordeel over functioneren bestuurscommissie als schakel tussen buurt en stadhuis, naar stadsdeel, 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

Recent verscheen het rapport van commissie Brenninkmeijer, dat als taak had het nieuw bestuurlijk stelsel te evalueren.³ De commissie heeft een enquête uitgevoerd onder Amsterdammers en veel verschillende betrokkenen gesproken. Hieruit concludeert de commissie dat Amsterdammers veel afstand voelen tot het lokale politieke bestuur. Er is veel bedoening rondom het beleid, maar van de uitvoering komt weinig terecht volgens de inwoners van Amsterdam. In het rapport komt ook naar voren dat Amsterdammers niet ontevreden zijn over het bestuur, maar dat het in de praktijk moeilijk is iets voor elkaar te krijgen. In de Amsterdamsche Burgermonitor komt eenzelfde beeld naar voren: er heerst veel onduidelijkheid omtrent de bestuurscommissies en het stadsbestuur bij de burgers. Dit leidt niet tot duidelijke ontevredenheid, maar vooral tot afstand en onduidelijkheid bij de burgers. Naar aanleiding van het rapport van de commissie Brenninkmeijer zijn er plannen gemaakt voor een nieuwe stelselwijziging. De uitkomsten van de Burgermonitor onderstrepen de noodzaak voor aanpassing daarvan.

Met de stelling: 'Ik heb invloed op wat er door de bestuurscommissie in de buurt en het stadsdeel wordt gedaan' is 16% het eens en 40% oneens. Over het functioneren van het stadsbestuur zijn Amsterdammers vaker tevreden. Twee procent vindt dat het gemeentebestuur zeer goed functioneert, en 35% vindt het goed functioneren. Er is sinds 2011 een stijgende lijn in de tevredenheid over het functioneren van het gemeentebestuur. Toch zijn Amsterdammers daar nog iets minder tevreden over dan tussen 2004 en 2008.

Figuur 1.10 tevredenheid over het functioneren van het gemeentebestuur en het stadsdeelbestuur, 2000-2015 (procenten)

In 2009 en 2010 is niet gevraagd naar de tevredenheid over het gemeentebestuur. In 2010 is niet gevraagd naar de tevredenheid over het stadsdeelbestuur.

bron: ABM 2015/OIS

Zetten we de tevredenheid over het functioneren van de bestuurscommissies als schakel tussen buurt en stadhuis in de lijn van de tevredenheid over het functioneren van het stadsdeelbestuur zoals daar in eerdere jaren naar is gevraagd, dan blijkt dat Amsterdammers minder vaak tevreden zijn over de bestuurscommissies dan over de stadsdeelbesturen in voorgaande jaren.

³ Brenninkmeijer, A.F.M., Kruijer, A.J., de Vries, J., van Twist, M.J.W., van der Vlugt, Y.M. (2016). [Amsterdam 2020: advies- en evaluatiecommissie bestuurlijk stelsel Amsterdam.](#)

1.7 Inzet voor buurt of stad vooral op gebied van groen en verkeer

Van de ondervraagden geeft 17% aan dat zij zich in 2015 hebben ingezet voor of tegen een onderwerp dat met het wonen in de buurt of de stad te maken heeft. In 2013 was dit aandeel met 19% nauwelijks hoger.

De mate van inzet hangt vooral samen met leeftijd: 23% van mensen van 55 jaar en ouder hebben zich in 2015 ingezet voor of tegen een onderwerp dat met het wonen in de buurt of de stad te maken heeft, terwijl dit aandeel onder jongeren 9% is. Verder is de inzet vooral in Centrum groot, waar 25% zich heeft ingezet, terwijl in West dit aandeel met 14% het laagst is.

Het vaakst geven mensen aan dat zij een handtekening hebben gezet (5% van alle Amsterdammers), dat ze actief zijn geweest in een buurtinitiatief, community of bewonersorganisatie (4%), en/of dat zij een bewonersbijeenkomst of inspraakavond hebben bezocht (4%). Daarin zijn er nauwelijks verschillen met voorgaande jaren, ook niet in de (geringe) mate waarin deze vormen van inzet worden genoemd.

Op de vraag voor welke onderwerpen de bewoners van de stad zich hebben ingezet in de afgelopen 12 maanden, hebben 447 Amsterdammers geantwoord. Het grootste deel van die groep (15%) heeft zich ingezet voor de groenvoorzieningen van de stad. Vaak wordt het kappen van bomen genoemd, maar het is dan niet altijd duidelijk of mensen zich tegen of juist voor de kap van een boom hebben ingezet. Ook heeft 10% van die groep zich bemoeid met de infrastructuur in de stad; dit heeft bijvoorbeeld te maken met de verkeersveiligheid in sommige straten.

Ook de parkeerfaciliteiten in de stad worden vaak genoemd: 9% heeft zich ingezet op het gebied van fietsenstallingen en 7% van parkeerplekken voor auto's (of dat voor of tegen is blijkt niet altijd uit de toelichting). Andere onderwerpen die vaak worden genoemd zijn: inrichting van openbare ruimte, afval, speelvoorzieningen voor kinderen en horecaoverlast. Verder noemen Amsterdammers ook hun inzet tegen het verdwijnen van openbaar vervoer, of hun behoefte aan buurtvoorzieningen zoals feesten en buurthuizen, dan wel hun inzet tegen overlast van festivals of geluid meer in het algemeen. Een aantal citaten in het kader hieronder geven voorbeelden van de verschillende onderwerpen waar mensen zich voor of tegen hebben ingezet.

'Er was een boom omgewaaid, we hebben ons ingezet om een net zo mooie boom terug te krijgen.'

'Ik heb meegedaan met een actie om meer bomen te plaatsen. Dit vond plaats in het Amsterdamse Bos.'

'Inzet voor aanpassing van het ontwerp Leidseplein. Ook bevordering van het groen.'

'We hadden te weinig van die afvalbakken voor plastic.'

'De voorgenomen bouw van een hotel in een onze kleine straat, en de overlast door AirBnB in onze straat.'

'Hek om het schoolplein/park voor de veiligheid van onze kinderen en meer speeltoestellen verkeersborden rond om onze school.'

'Fietsenrekken plaatsen op een parkeerplaats voor mijn huis om zo de overlast van alle fietsen en scooters die op de stoep staan geparkeerd tegen te gaan.'

'Geel- en blauwbordscooters naar de rijbaan. Parkeren scooters betaald op scooterparkeerplekken via betaalpalen.'

'Over de organisatie van (zomer)festivals in parken in de omgeving, d.w.z. Oosterpark, Flevopark en Frankendael.'

Amsterdammers is ook gevraagd of zij de afgelopen 12 maanden een informatie- of inspraakbijeenkomst hebben bezocht. Tien procent heeft een dergelijke bijeenkomst bezocht. Dat is gelijk aan 2013 (11%) en iets meer dan in 2011 (8%).

De helft van de Amsterdammers heeft wel eens gehoord van informatie- of inspraakbijeenkomsten maar deze niet bezocht. De overige 40% heeft nog nooit van dit soort bijeenkomsten gehoord. Dat is iets meer dan in 2013.

Opvallend hierbij is, vergeleken met de andere uitkomsten in dit hoofdstuk, dat opleidingsniveau nauwelijks een rol speelt. Vooral leeftijd is bepalend voor de mate waarin mensen informatiebijeenkomsten hebben bijgewoond. Mensen van 55 jaar en ouder hebben dit veel vaker gedaan (15%) dan jongeren (4%). Verder hebben personen van niet-westerse herkomst dit even vaak gedaan als personen zonder migratie-achtergrond. In Zuidoost hebben bewoners relatief vaak deze bijeenkomsten bijgewoond (13%) vergeleken met andere stadsdelen; in Zuid het minste (5%).

2 Leven in de stad

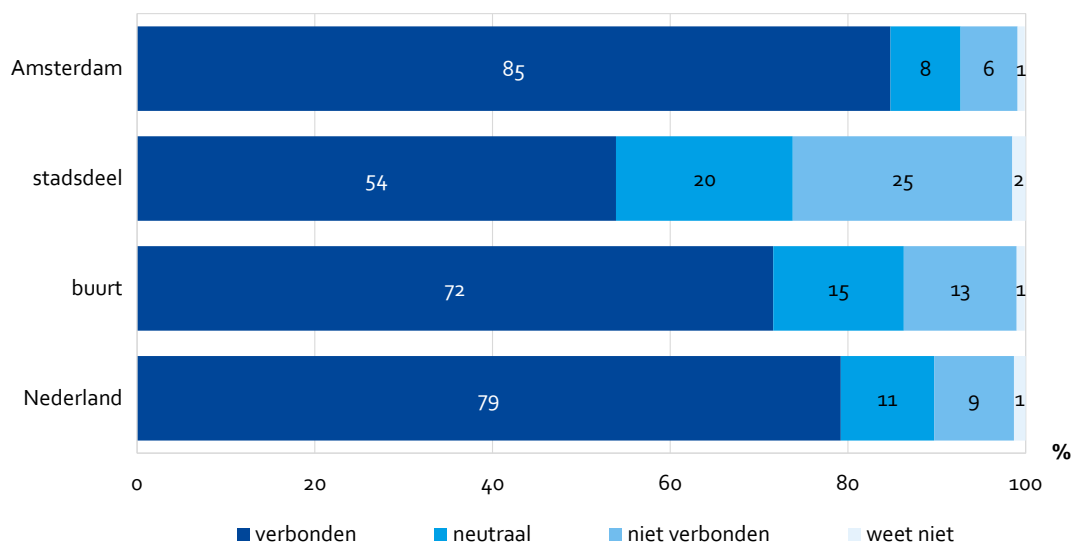
In dit hoofdstuk gaat het over hoe Amsterdammers met elkaar omgaan en hoe zij de stad ervaren. Hun binding met Amsterdam komt aan de orde, en ook de mate waarin zij omgaan met Amsterdammers met een andere achtergrond en de mate waarin zij homoseksuele mannen en lesbische vrouwen accepteren. Verder komt de ervaring van Amsterdammers met discriminatie aan de orde.

2.1 Steeds sterke binding met de stad

In Amsterdam wonen veel mensen die buiten de stad zijn geboren. Uit de gemeentelijke registratie blijkt dat 41% van de Amsterdammers in de hoofdstad is geboren. Onder de bevolking van 16 jaar en ouder (de doelgroep van de Burgermonitor) is dit aandeel 31%.

De meerderheid is dan wel niet in Amsterdam geboren, toch voelt 85% van de Amsterdammers zich verbonden met de stad. De verbondenheid met de stad lijkt te groeien: in 2011 voelde 80% zich verbonden en in 2013 was dit 82%. Amsterdammers voelen zich in mindere mate verbonden met hun stadsdeel en buurt. Ongeveer de helft van de Amsterdammers voelt zich verbonden met zijn of haar stadsdeel en bijna drie kwart met de buurt. Amsterdammers voelen zich gemiddeld meer verbonden met de stad dan met Nederland. Tussen verschillende groepen in de stad verschilt de verbondenheid over het algemeen weinig.

Figuur 2.1 Verbondenheid met Amsterdam, stadsdeel, buurt en Nederland (procenten)

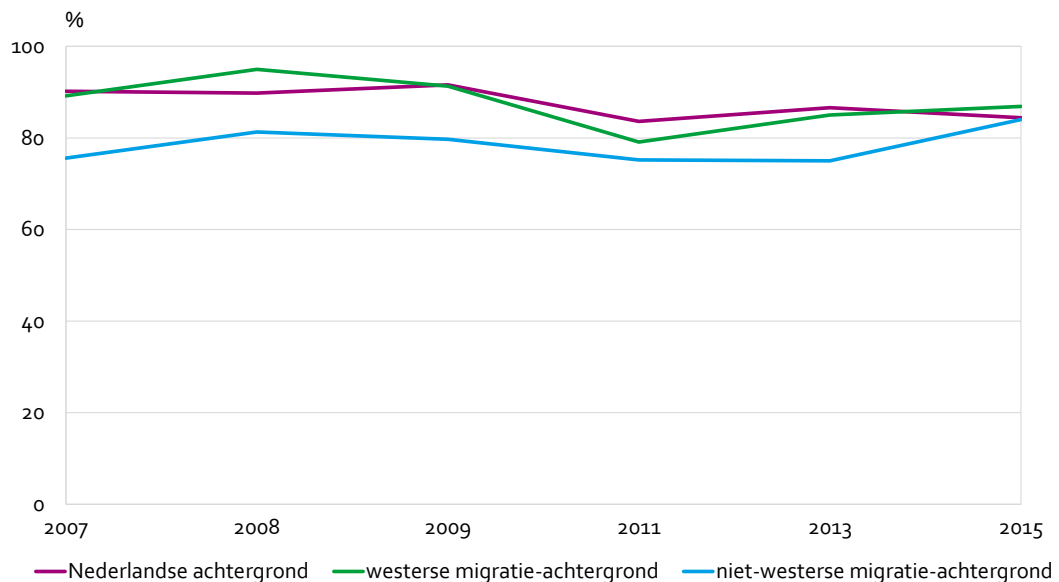

bron: ABM 2015/OIS

In voorgaande jaren was er een verschil waar te nemen in de verbondenheid met de stad tussen verschillende herkomstgroepen. Dit verschil is in 2015 bijna weggefallen. Van zowel de

Amsterdammers met een Nederlandse als van de Amsterdammers met een niet-westerse herkomst voelt 84% zich verbonden met de stad. Het is voor het eerst in de afgelopen 10 jaar dat er nauwelijks verschil is naar herkomst in de verbondenheid met de stad.

Figuur 2.2 Verbondenheid met Amsterdam naar achtergrond, 2007-2015 (procenten)*

* in 2010 werd deze vraag niet gesteld. Vanaf 2011 is de ABM eens in de twee jaar afgenomen.

Bron: ABM/OIS

Eerder bleek dat de verbondenheid met het stadsdeel een stuk lager ligt. Toch valt op dat de mate van verbondenheid met het stadsdeel is gestegen vergeleken met afgelopen jaren. In 2011 voelde 47% van de Amsterdammers zich verbonden met het stadsdeel, in 2013 de helft en in 2015 is dit aandeel verder gegroeid naar 53%. Vooral oudere Amsterdammers voelen zich verbonden met hun stadsdeel. Van de 55-plussers geeft 62% een binding met hun stadsdeel te voelen. Onder jongeren van 16 tot 29 jaar is dit 44%. Van zowel middelbaar- als laagopgeleiden voelt 58% een binding met hun stadsdeel. Onder de hoogopgeleiden ligt dit percentage met 51% lager.

Ook tussen stadsdelen zijn er verschillen: bewoners van Noord voelen de sterkste verbondenheid met hun stadsdeel (57%), al is dit wel gedaald ten opzichte van 2013 (61%). In Centrum, Zuid, Oost en Zuidoost voelt 55% van de bewoners zich verbonden met het stadsdeel, in West is dat 54% en in Nieuw-West is de binding met het stadsdeel het laagst (48%).

2.2 Sociale netwerken van Amsterdammers veelal divers qua herkomst

In hoeverre gaan Amsterdammers om met mensen met een andere herkomst? Om dat in kaart te brengen is gevraagd naar de samenstelling van het sociale netwerk van Amsterdammers. Daar is naar gevraagd voor drie verschillende netwerken: familie en directe vrienden, collega's en maatschappelijke contacten. Daaruit blijkt dat 47% van de Amsterdammers binnen de familie en directe vrienden uitsluitend of vooral contact met mensen van dezelfde herkomst heeft. In het

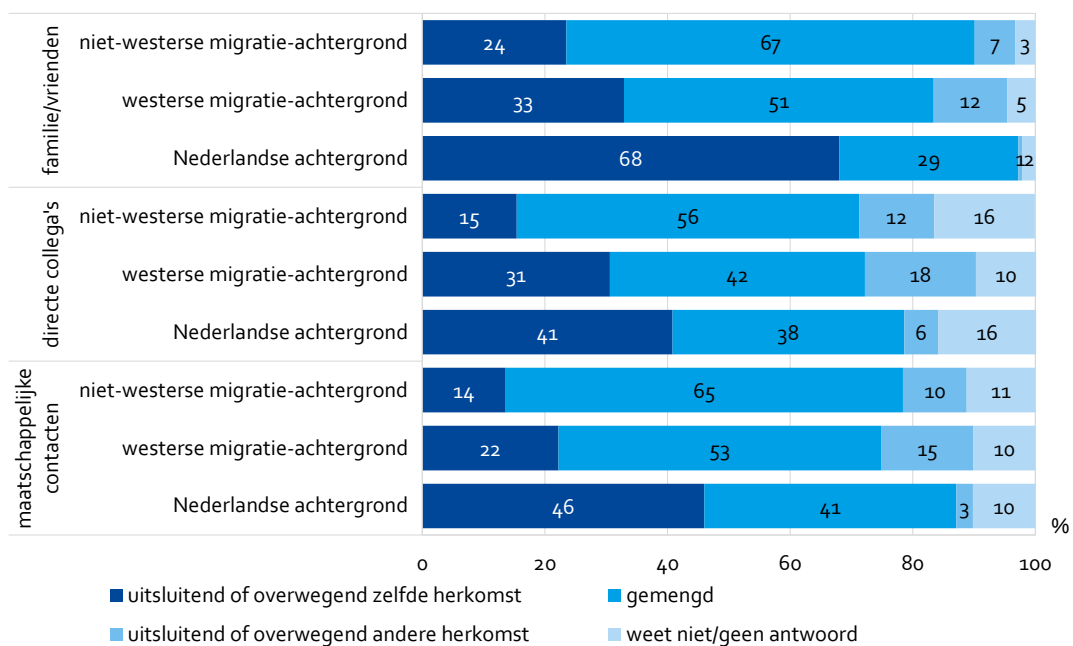
geval van de netwerken van collega's en maatschappelijke contacten geldt voor 30% van de Amsterdammers dat zij vooral omgaan met mensen met dezelfde achtergrond als zichzelf.

De samenstelling van het netwerk naar herkomst verschilt sterk naar achtergrond van Amsterdammers. Amsterdammers met een Nederlandse achtergrond hebben vaker overwegend of uitsluitend contact met andere personen van Nederlandse achtergrond. Dat geldt vooral voor familie en directe vrienden: 68% van de Amsterdammers met een Nederlandse herkomst heeft een homogeen netwerk, terwijl dit percentage op een kwart ligt onder Amsterdammers met een niet-westerse achtergrond.

Dit staat wellicht in contrast tot een vaak heersend beeld dat mensen met een niet-westerse achtergrond vooral contacten hebben binnen de eigen groep. Turkse en Marokkaanse Amsterdammers trouwen inderdaad het vaakst met een partner van dezelfde herkomst.⁴ Toch hebben mensen met een Nederlandse achtergrond statistisch gezien een grote kans contact te hebben met andere mensen van Nederlandse herkomst: zij vormen de grootste groep in Amsterdam. Bovendien trouwt 70 à 80% van de Amsterdammers van Nederlandse herkomst met een partner van Nederlandse herkomst.

Maar ook als het gaat om netwerken van collega's en maatschappelijke contacten zien we dezelfde verschillen in herkomst. Ook hier geldt dat de kans voor een persoon van Nederlandse herkomst om een andere persoon van Nederlandse herkomst te ontmoeten relatief groot is omdat 49% van de Amsterdamse bevolking die achtergrond heeft. Voor Amsterdammers met een migratieachtergrond is de kans groot dat zij al snel een heterogene omgeving hebben, omdat de kans groot is dat zij met mensen van Nederlandse herkomst in contact komen.

Figuur 2.4 Samenstelling netwerken naar herkomst en type netwerk, 2015 (procenten)

Bron: ABM 2015/OIS

⁴ OIS, 2016, [Trendanalyse: Diversiteit van de Amsterdamse bevolking](#).

De antwoorden op de vragen over de drie netwerken zijn samengevoegd om de homogeniteit van sociale netwerken in kaart te brengen. Mensen hebben een homogeen netwerk als ze in het contact met familie en directe vrienden, collega's en in het kader van maatschappelijke activiteiten overwegend of uitsluitend omgaan met personen met wie ze hun herkomst delen. Een heterogeen netwerk kenmerkt zich door enige mate van omgang met mensen van een andere herkomst. Ten opzichte van 2013 is het aandeel Amsterdammers dat aangeeft een overwegend homogeen netwerk te hebben gedaald. In 2013 lag het percentage op 21%, in 2015 is dat 16%.

Drie kwart van de Amsterdammers heeft een gemengd of overwegend heterogeen netwerk binnen hun familie of directe vriendenkring, onder directe collega's of tijdens maatschappelijke activiteiten. Hoogopgeleide Amsterdammers hebben minder vaak een diverse omgeving dan lager opgeleiden: 69% geeft aan een heterogeen netwerk te hebben. Bij Amsterdammers die mbo-onderwijs hebben genoten ligt dit percentage op 82% en van laagopgeleiden geeft 75% aan in een diverse omgeving te leven.

De bewoners van Zuidoost (87%) en Nieuw West (80%) geven het meest aan dat hun omgeving heterogeen is. Dit verschilt van Centrum (68%) en Zuid (63%) waar de bewoners minder vaak in diverse kringen verkeren. De mate waarin het netwerk van de Amsterdammer al dan niet gemengd is, heeft geen invloed op de verbondenheid die wordt gevoeld met de stad.

2.3 Helft Amsterdammers positief over omgang tussen groepen in de stad

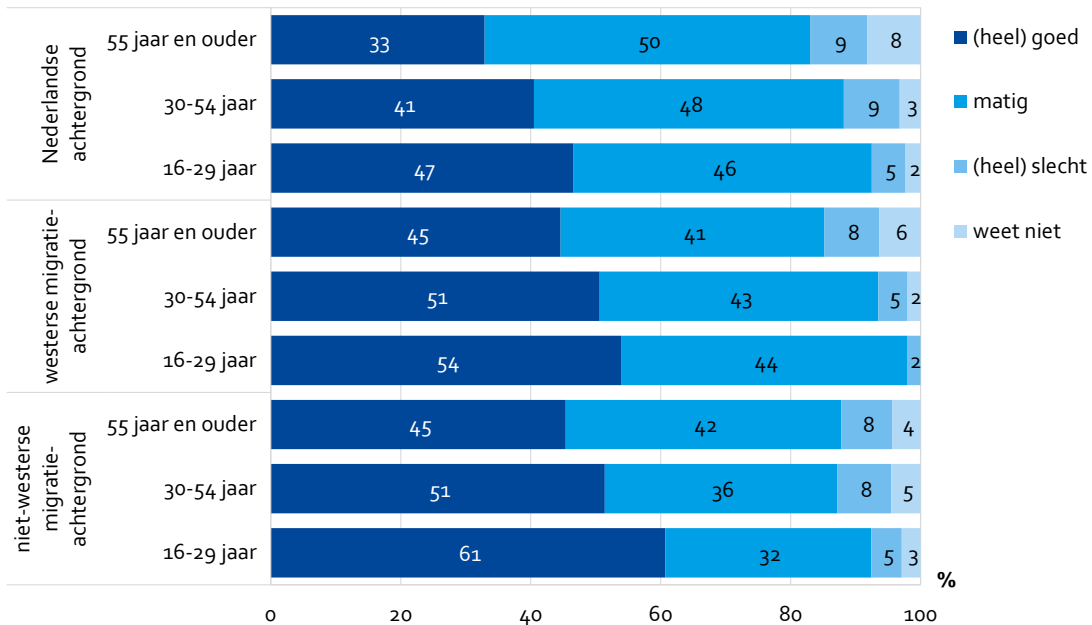
Op de vraag hoe verschillende bevolkingsgroepen in de stad met elkaar omgaan zegt 46% dat de omgang (zeer) goed is. Dit aandeel is gestegen vergeleken met 2013, toen oordeelde 41% positief over de omgang tussen groepen. Verder zegt 43% dat deze omgang matig is.

Jongeren oordelen positiever over de omgang tussen groepen van verschillende culturen in de stad. Zo vindt 53% van de 16 tot 29-jarigen de omgang als (heel) goed, terwijl slechts 38% van de Amsterdammers van 55 en ouder deze omgang als positief bestempeld.

Ook herkomst lijkt bepalend voor het oordeel over de omgang tussen groepen. In 2013 was 34% van de Amsterdammers met Nederlandse herkomst positief over de omgang tussen verschillende groepen. In 2015 is het aandeel dat de omgang als goed beoordeeld gestegen naar 40%. Zij oordelen hiermee nog steeds minder positief dan Amsterdammers van westerse (50%) en niet-westerse (53%) herkomst. Ook Amsterdammers van westerse herkomst oordelen positiever over de omgang dan twee jaar geleden, bij mensen van niet-westerse herkomst is het gelijk gebleven.

Als het oordeel over omgang wordt opgesplitst in zowel herkomst als leeftijd, zien we de trends die hierboven zijn omschreven maar dan versterkt: de oudere leeftijdscategorieën oordelen minder positief over de omgang tussen groepen dan de jongere stadsbewoners. Verder oordelen Amsterdammers met een niet-Nederlandse herkomst beter over de omgang. Van Amsterdammers met Nederlandse herkomst van 55 jaar of ouder oordeelt 33% positief over de omgang, dat is iets meer dan de helft van het positieve oordeel van jongeren van 16 tot 29 jaar met een niet-westerse afkomst (61%).

Figuur 2.5 Oordeel over omgang, naar herkomst en leeftijd 2015 (procenten)

Bron: ABM 2015/OIS

Mensen die een overwegend homogeen netwerk hebben beoordelen de omgang tussen verschillende groepen minder vaak goed, dit percentage ligt ongeveer op 35%. Van inwoners met een gemengd netwerk of netwerk dat overwegend andere afkomst beoordeelt 49% de omgang als (heel) goed.

2.4 Meer acceptatie van homoseksualiteit in Amsterdam dan in Nederland

Aan de hand van vijf stellingen over de rechten van homoseksuele mannen en lesbische vrouwen⁵ is een schaal van homo-acceptatie opgesteld om de houding van Amsterdammers ten aanzien van homoseksuelen, de acceptatie in de directe omgeving en de openbare ruimte vast te stellen. De schaal loopt van 1 tot 5 waarbij een score van 1 staat voor niet accepterend en 5 voor heel accepterend ten aanzien van homoseksuelen. De Amsterdammer scoort gemiddeld een 4,4 op deze schaal. Van de Amsterdammers geeft 6% aan dat zij enige moeite hebben met homoacceptatie. Ruim 43% geeft aan hier nooit moeite mee te hebben.

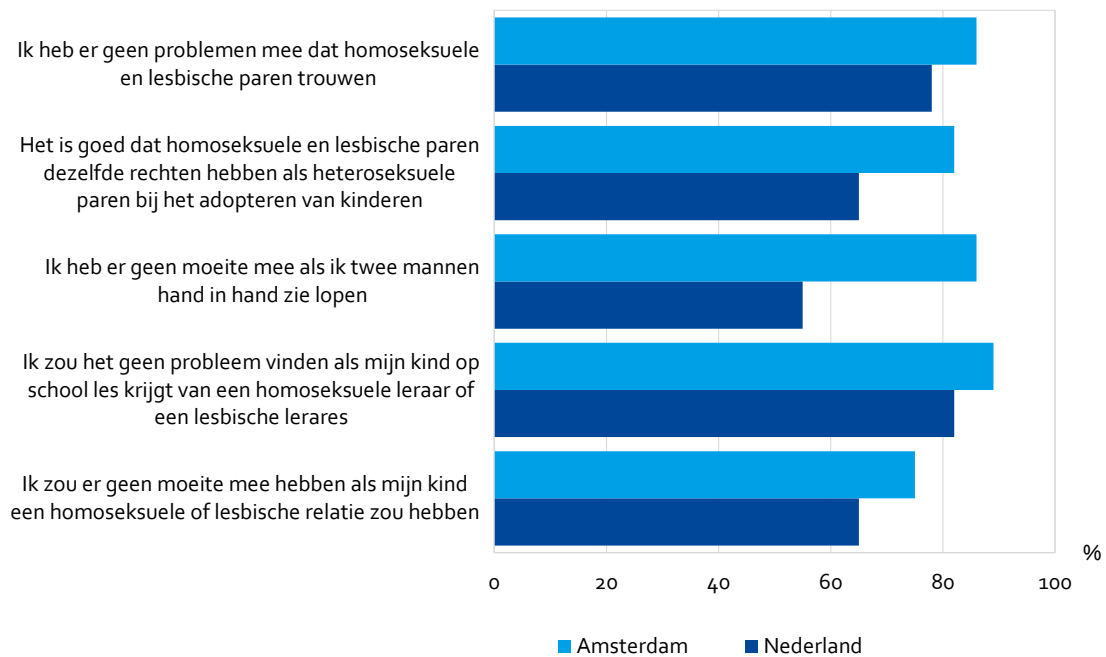
Dezelfde vijf stellingen zijn afkomstig uit een landelijk onderzoek van het SCP.⁶ Als we Nederland vergelijken met Amsterdam, scoort Amsterdam op alle stellingen hoger dan het landelijke niveau van homoacceptatie. Amsterdammers stemmen vaker in met gelijke rechten bij huwelijk en adoptie van homoseksuelen: in Nederland geeft 78% aan het eens te zijn met gelijke rechten wat betreft het huwelijk, in Amsterdam is dit 86%. Gelijke rechten van adoptie worden door 82% van de Amsterdammers gesteund, terwijl in Nederland als geheel dit percentage ligt op 65%. Ook geeft 86% van de Amsterdammers aan er geen probleem mee te

⁵ In de Burgermonitor is in de enquête gevraagd naar 5 stellingen omtrent homoseksuele mannen en vrouwen in navolging van het SCP, alhoewel deze terminologie minder inclusief is dan het breder geaccepteerde LHBTI.

⁶ Kuyper, L. (2015), [Wel trouwen, niet zoenen](#), Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

hebben om twee mannen hand in hand te zien lopen, landelijk ligt dit percentage op 55%. Toch zijn Amsterdammers toleranter ten aanzien van heteroseksuelen: 93% heeft er geen probleem mee om een man en een vrouw hand in hand te zien lopen.

Figuur 2.6 Stellingen homoacceptatie in Amsterdam en Nederland, 2015 (procenten)

Bron: SCP 2015, ABM 2015/OIS

Over het algemeen accepteren Amsterdammers met een Nederlandse herkomst het vaakst homoseksuele mannen en lesbische vrouwen, zij scoren 4,7 op de schaal van homoacceptatie. Amsterdammers met een niet-westerse herkomst zijn gemiddeld iets minder tolerant ten aanzien van homoseksuelen, hun score op de schaal is 3,9. Niet-westerse Amsterdammers zouden vooral moeite hebben als hun kind een homoseksuele relatie zou hebben: 26% geeft aan dit een probleem te vinden, 48% zou er geen moeite mee hebben. Van de Amsterdammers met een Nederlandse afkomst zou 91% geen probleem hebben met een homoseksuele geaardheid van hun kind.

Amsterdamse vrouwen zijn iets toleranter ten aanzien van homoseksuelen. Dit verschil is vaak ook terug te zien tussen groepen met een verschillende afkomst. Vrouwen met een niet-westerse afkomst zijn vaker tolerant dan mannen van een niet-westerse afkomst. De verschillen wisselen per stelling: het percentage vrouwen van niet-westerse afkomst (84%) dat geen moeite heeft met een homoseksuele leraar of lerares is 9% hoger dan mannen (75%). Het verschil bij de stelling over het homohuwelijk is 3% tussen mannen en vrouwen van niet-westerse afkomst.

Jongere Amsterdammers zijn toleranter ten aanzien van homoseksuelen dan oudere inwoners. De mate van homoacceptatie is ook aan herkomst gebonden: jonge Amsterdammers met een Nederlandse achtergrond scoren 4,8 op de schaal van homoacceptatie, bij Amsterdammers van 16 tot 29 jaar met een niet-westerse migratieachtergrond is dit 4,0. Amsterdammers van 55 jaar of ouder met een niet-westerse herkomst scoren 3,8.

2.5 Discriminatie veelal op grond van herkomst ervaren

Uit de Veiligheidsmonitor van 2015 blijkt dat 14% van de Amsterdammers zich wel eens gediscrimineerd heeft gevoeld in het afgelopen jaar. Dit aandeel is de afgelopen jaren licht toegenomen: in 2013 lag dit aandeel op 11% en in 2014 op 13%. Van de niet-westerse Amsterdammers heeft 20% ervaring met discriminatie gehad. Van de Amsterdammers met een westerse migratie-achtergrond had 14% daar ervaring mee en van de Amsterdammers met Nederlandse achtergrond 10%.

Ook in de Amsterdamse Burgermonitor zijn vragen gesteld over discriminatie, maar op een meer open manier dan in voorgaande jaren. Respondenten die wel eens discriminatie hebben ervaren kregen de mogelijkheid om het laatste voorval kort te omschrijven. Van alle respondenten hebben 373 (15% van de respondenten) een antwoord ingevuld op de open vraag.

De omschrijvingen van de respondenten verschillen sterk in lengte en mate van detail. We weten niet van iedereen op welke grond, door wie en in welke context mensen zich gediscrimineerd voelen. Toch zien we een aantal grote lijnen in de reacties van respondenten. Zo wordt discriminatie voornamelijk ervaren op grond van buitenlandse herkomst of huidskleur. Ook de Nederlandse herkomst wordt genoemd, net als geslacht, seksuele gerichtheid en leeftijd. We lichten dit hieronder verder toe.

Ongeveer twee derde van de respondenten geeft aan discriminatie te hebben ervaren op grond van herkomst of huidskleur. Dit wordt vooral door personen van buitenlandse afkomst genoemd, maar ook door personen van Nederlandse afkomst. Uit de omschrijvingen blijkt dat het vaak gaat om uitschelden op basis van uiterlijke kenmerken. Ook wordt indirecte discriminatie gerapporteerd, in het geval van discriminatie van anderen, of zogenaamde grapjes over een groep waarmee de respondent zich identificeert. Verder geven mensen aan dat zij zijn gediscrimineerd op basis van hun naam en de mate waarin zij de Nederlandse taal beheersen. Een paar citaten van respondenten in het kader hiernaast zijn voorbeelden van dergelijke ervaringen.

Er worden ook andere discriminatiegronden genoemd in de antwoorden. Geslacht, seksuele gerichtheid en leeftijd komen geregeld terug in de reacties van respondenten. Er zijn veel reacties van ouderen die zich bij het zoeken naar werk gediscrimineerd voelen op leeftijd, maar ook meer in het algemeen in de samenleving. Maar ook jongeren ervaren discriminatie bij het zoeken naar werk omdat zij nog weinig werkervaring hebben.

'Ik voel me met regelmaat gediscrimineerd (zeker wekelijks). Denigrerend gedrag, minder goede service in winkel of restaurant, mensen op straat die "mijn moedertaal" na proberen te doen, negatieve uitlatingen op social media over "mijn soort", minder capabel gevonden worden op werk, ga zo maar door.'

""Waar kom je écht vandaan?" "Wat spreek je goed Nederlands!" "Ik heb nog nooit met een negerin gezoend..." Solliciteren, meerdere malen: dat met zo'n achternaam ze mij eigenlijk niet eens zouden moeten aannemen haha.'

'Ik ben in de Bijlmer een minderheid en dat laat men mij vaak voelen in winkels, op straat of in de metro.'

Verder zijn er reacties van respondenten die discriminatie hebben ervaren op grond van hun seksuele gerichtheid; in negen van de tien gevallen gaat het om mannen die vanwege hun homoseksualiteit discriminatie hebben ervaren. Zij geven aan dat zij regelmatig worden uitgescholden. De helft van de mensen die zich gediscrimineerd voelen vanwege hun seksuele gerichtheid is van Nederlandse afkomst, en een op de tien is van niet-westerse herkomst.

Vrouwen voelen zich vaker gediscrimineerd dan mannen. Dat geldt vooral voor de personen die zich vanwege hun leeftijd gediscrimineerd voelen: van hen is 72% vrouw. Uit de reacties van een aantal vrouwen valt op te maken dat zij zich minder serieus genomen voelen dan mannen, met name in de zakelijke context. In het kader hieronder staan een aantal andere voorbeelden van citaten van respondenten die zich gediscrimineerd hebben gevoeld op grond van religie, seksuele gerichtheid, leeftijd en geslacht.

'Er zijn mensen die Joden haten en dus krijg post via brievenbus zonder afzender met hakenkruisen en dat op de deuren. En dat gebeurt ook bij andere bewoners die Joods zijn.'

'Ikzelf heb een homoseksuele relatie en ik ben in het openbaar in Amsterdam wel eens uitgescholden. Ook ben ik een keer samen met mijn partner met eieren bekogeld.'

'Met mijn leeftijd, omdat ik ouder word. "Jullie eten ons pensioen op" – opmerking door jongeren.'

'Ik ben zelfstandige, en ik heb lang doorgewerkt (zwanger) en toen ging de klant bepalen dat ik tegen een bepaalde tijd hoogzwanger zou zijn en daardoor hadden ze gekozen voor een andere.'

Veel mensen noemen een bepaalde plek of een situatie waarin zij zich gediscrimineerd voelden. Dit gebeurde veelal in de openbare ruimte (voor vier van de tien de respondenten die discriminatie hebben ervaren), arbeidsmarkt (voor ruim een derde) en in mindere mate in de horeca, in de buurt en in het openbaar vervoer.

Van de mensen die zich in de afgelopen 12 maanden wel eens gediscrimineerd hebben gevoeld, vindt 15% dat de omgang tussen groepen in de stad (heel) slecht is, 5% van de mensen die zich niet gediscrimineerd hebben gevoeld vindt de omgang slecht. Ook voelt de groep gediscrimineerde Amsterdammers zich relatief vaker geïsoleerd (25%) dan mensen die geen ervaring met discriminatie hebben gehad (13%). Amsterdammers die zich in het afgelopen jaar gediscrimineerd hebben gevoeld (84%), vinden de stad gemiddeld iets minder prettig dan mensen die zich niet gediscrimineerd hebben gevoeld (91%).

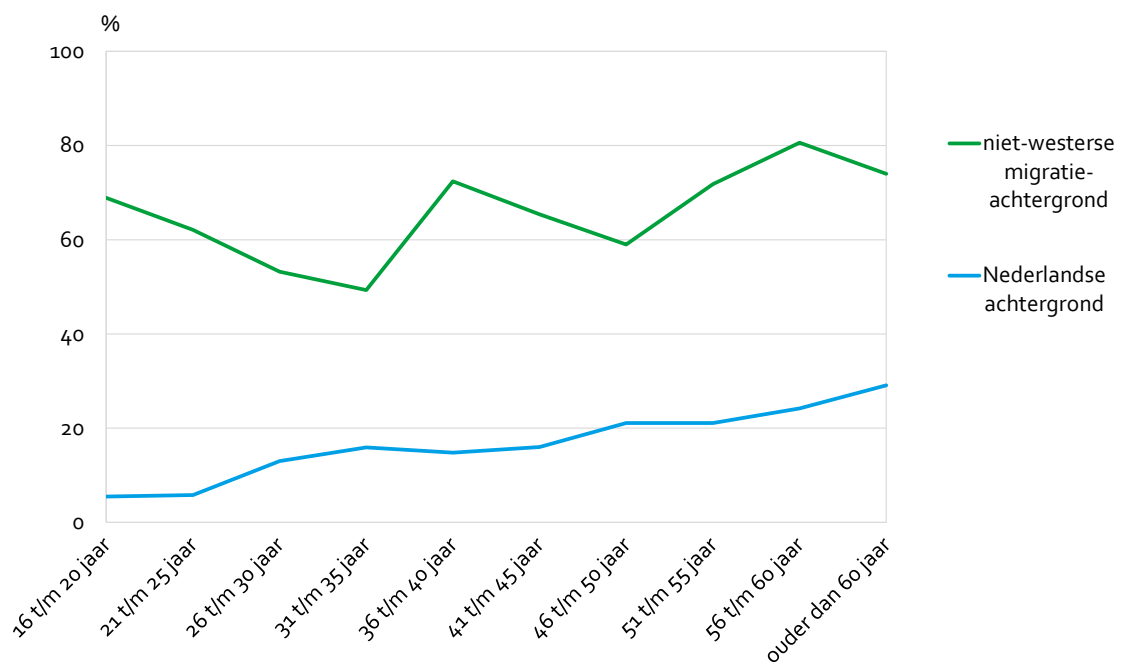
2.6 Religieuze verwantschap neemt toe met leeftijd

Van de Amsterdammers voelt 34% zich verwant met een godsdienst, religie of andere vorm van levensbeschouwing. Dit percentage is de afgelopen jaren stabiel gebleven. Het aandeel van Amsterdammers dat zich verwant voelt met de twee grootste geloofsovertuigingen, de islam en het katholicisme, is ook stabiel gebleven ten opzichte van voorgaande jaren. Van alle Amsterdammers voelt 11% zich verwant met de islam en 8% met het katholicisme.

Bewoners van de stad die zich verwant voelen met het katholicisme zijn relatief oud: het aandeel Amsterdammers van 55 jaar en ouder dat zich verwant voelt met het rooms-katholicisme is 12%, terwijl dit aandeel onder de 16 tot 29 jarigen minder dan 3% is. Als het gaat om de islam geven relatief meer jonge mensen aan zich verwant te voelen met deze godsdienst. Het aandeel 55-plussers in Amsterdam dat zich verwant voelt met de islam is 5%, terwijl bij Amsterdamse jongeren 16% zich verwant voelt aan deze religie. Dit heeft te maken met de combinatie van herkomst- en leeftijdsopbouw van de Amsterdamse bevolking: relatief veel jongeren van niet-westerse herkomst en relatief veel ouderen met een Nederlandse herkomst.

Toch geldt voor zowel Amsterdammers van Nederlandse als voor Amsterdammers van niet-westerse herkomst dat verwantschap met een religie of levensbeschouwing toeneemt met de leeftijd. Onderstaande figuur laat zien dat deze relatie meer lineair is onder Amsterdammers met een Nederlandse achtergrond, en wat meer fluctueert onder Amsterdammers met een niet-westerse achtergrond.

Figuur 2.7 Verwantschap met religie of levensbeschouwing naar herkomstgroep en leeftijd (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

Het aantal Amsterdammers dat wel eens een gebedshuis bezoekt daalt sinds 2000. Toen lag dit percentage op 30%, nu op 23%. Ongeveer drie kwart van de mensen die zich verwant voelen met

het katholicisme bezoekt wel eens een kerk, dit is stabiel sinds 2011. Het percentage moslims dat de moskee bezoekt is afgenomen sinds 2013: toen lag het bezoek op 76%, dit is nu gedaald naar 68%. Landelijk onderzoek toont aan dat Nederlandse moslimjongeren seculariseren en minder vaak een moskee bezoeken⁷. Het moskeebezoek onder de Amsterdammers die zich verwant voelen met de islam is ook verdeeld naar leeftijd. Van de jongere moslims van 16 tot 29 jaar gaat 63% wel eens naar de moskee, onder de 55-plussers ligt dit percentage op 75%.

Alhoewel de meeste hoogopgeleiden aangeven zich niet verwant te voelen met een godsdienst, ligt het percentage hoogopgeleiden dat gebedshuizen bezoekt gemiddeld het hoogste: 42% van de hooggeschoolde Amsterdammers zegt wel eens een gebedshuis te bezoeken. Het kan hierbij gaan om culturele interesse in of buiten de stad of tijdens vakanties in het buitenland. Voor middelbaar- (22%) en lager opgeleiden (27%) is dit percentage lager.

Een groter aandeel van degenen die zich verwant voelen met het katholicisme gaat naar de kerk (75%) dan van degenen die zich verwant voelen met de islam naar de moskee gaat (68%). Amsterdammers die zich verwant voelen met de islam bezoeken wel vaker hun gebedshuis dan de katholieken. Van de katholieken zegt 21% wekelijks de kerk te bezoeken. Van de Amsterdamse moslims bezoekt 49% de moskee één of meer keer per week. Het gaat hierbij vooral om personen van 30 of ouder: van de moslims die jonger zijn dan 30 bezoekt 35% wekelijks de moskee, dit percentage ligt op 57% voor moslims van boven de 30 jaar.

Geloofsovertuiging is ook van invloed op de mate van homoacceptatie. Van de mensen die zich verwant voelen aan een godsdienst, religieuze of levensbeschouwelijke stroming, ligt de schaal van homoacceptatie op 4, bij mensen die zich niet verwant voelen is de schaal 4,6. Bij mensen die zich verwant voelen met het rooms-katholicisme is de schaal van homoacceptatie 4,2 en bij moslims is dat 3,6.

---

⁷ Van de Pol, J. & Van Tubergen, F. (2013). 'Inheritance of Religiosity Among Muslim Immigrants in a Secular Society', *Review of Religious Research*.

3 Media en informatie

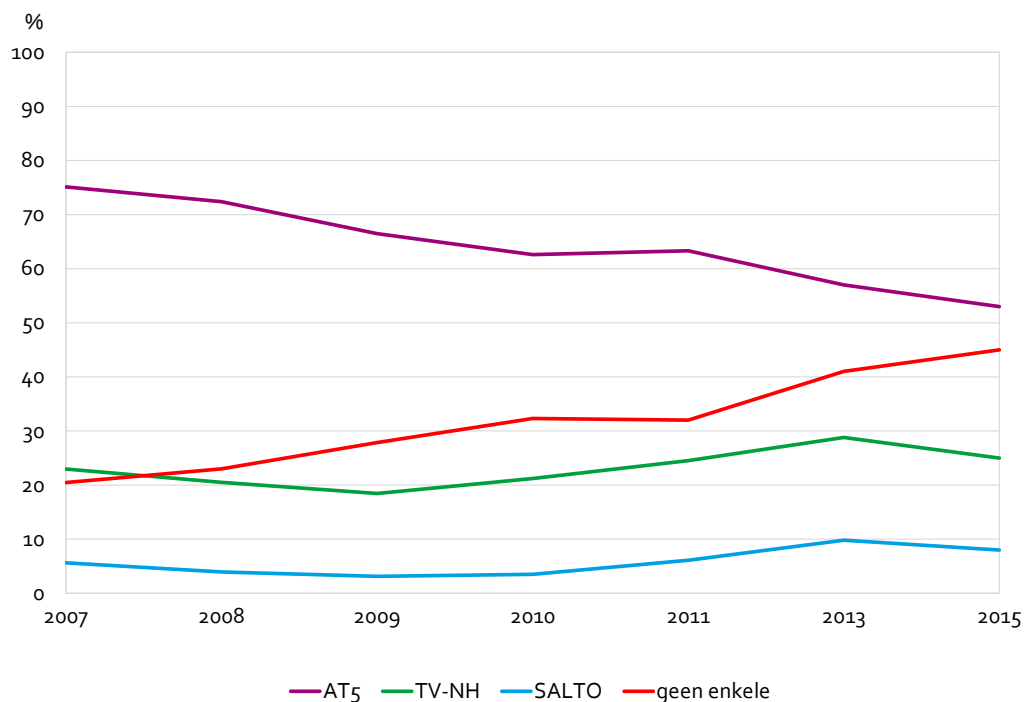
In dit laatste hoofdstuk van de Burgermonitor staan het mediagebruik en de informatiebronnen van Amsterdammers centraal. Daarbij gaat het aan de ene kant om het gebruik van een aantal mediakanalen (zowel televisie als krant en websites) en aan de andere kant om het gebruik van gemeentelijke media.

3.1 Lokale zenders steeds minder bekeken

Iets meer dan de helft van de Amsterdammers bekijkt lokale zenders. Het aandeel mensen dat aangeeft geen enkele zender te kijken (45%) is toegenomen sinds 2013. Deze trend was de afgelopen jaren al waar te nemen en zet in 2015 door.

AT5 is nog steeds de meest bekeken lokale zender. Het aandeel kijkers is echter afgenomen. In 2007 bekeek drie kwart van de Amsterdammers regelmatig de zender, dat is nu gedaald naar iets meer dan de helft. Het kijkersaandeel van TV-NH en SALTO was tussen 2010 en 2013 licht toegenomen. Tussen 2013 en 2015 daalt het percentage Amsterdammers dat aangeeft deze zenders wel eens te bekijken weer iets.

Figuur 3.1 Kijkgedrag lokale zenders, 2007-2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

Het percentage Amsterdammers dat de lokale zenders online zegt te volgen is gestegen ten opzichte van vorige jaren: in 2013 lag dit op 21% terwijl dit nu op 27% ligt. De lokale zenders worden nog steeds vooral bekeken op televisie: 80% van de kijkers geeft aan dit te doen. Dit percentage is juist gedaald ten opzichte van 2013, toen keek nog 93% op de TV.

De lokale zenders worden voornamelijk bekeken door laaggeschoolde Amsterdammers (77%), de hoogopgeleiden bekijken de zenders minder vaak. Ook inwoners van niet-westerse herkomst geven vaker aan dat zij kijken naar lokale media (75% van hen kijkt regelmatig), terwijl slechts 52% van de Amsterdammers van Nederlandse herkomst dit doet.

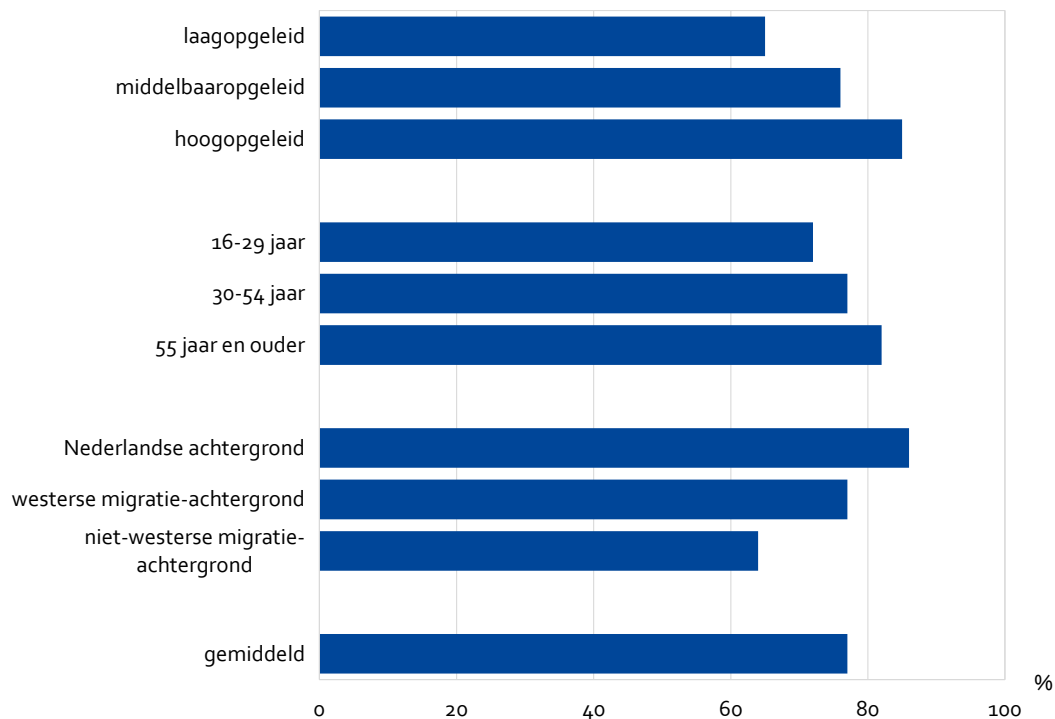
3.2 Dagbladen vooral door hoger opgeleiden gelezen

Ruim driekwart van de Amsterdammers leest wel eens een dagblad. Hiervan zegt 51% regelmatig Het Parool te lezen. Hierop volgen de Volkskrant (47%), NRC Handelsblad (36%) en de Telegraaf (35%).

Van de hooggeschoolde Amsterdammers geeft 85% aan wel eens een dagblad te lezen, dat ligt 10 procentpunten boven het stedelijk gemiddelde. Ook Amsterdammers van Nederlandse herkomst lezen de kranten meer dan Amsterdammers met een migratie-achtergrond.

Verder geldt: hoe hoger de leeftijd, hoe meer dagbladlezers. Het aandeel Amsterdammers van 16 tot 29 jaar dat dagbladen leest ligt gemiddeld 10% lager dan hun stadsgenoten van 55 jaar of ouder.

Figuur 3.2 Achtergrondkenmerken dagbladlezers, 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

Het grootste deel van de Amsterdamse dagbladlezers heeft een papieren abonnement (44%), dit aandeel is groter dan de losse verkoop (28%). Maar de dagbladen worden ook via internet gelezen, vooral lezers van de Telegraaf raadplegen de krant online. Er zijn weinig veranderingen opgetreden op dit gebied tussen 2013 en 2015. Wel hebben Amsterdamse dagbladlezers twee keer zo vaak een online abonnementen op Het Parool, de Volkskrant en het NRC dan op de Telegraaf.

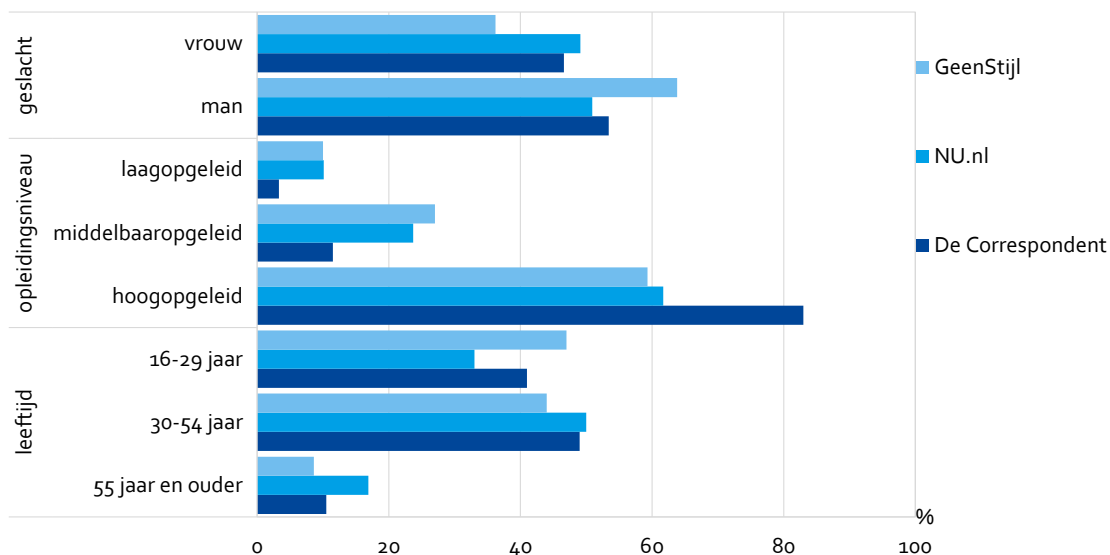
Leeftijd is een bepalende factor om een papieren abonnement op een dagblad aan te schaffen. Onder de groep dagbladlezers heeft 34% van de jongeren tot 30 jaar een papieren abonnement; dat geldt voor 39% van de groep 30 tot 54-jarigen en 60% van de 55-plussers.

Amsterdammers met een hoog inkomen hebben vaker een abonnement op een dagblad dan inwoners met een laag inkomen. Van Amsterdammers in de hoogste inkomensklasse heeft 56% een papieren abonnement. In de laagste inkomensklasse geeft 26% aan de krant op papier te ontvangen. Met internetabonnementen zijn de verschillen minder groot: 25% van de hoogste inkomensklasse geeft aan lid te zijn van een dagblad via internet, bij de lage inkomensklasse ligt dat percentage op 18%.

3.3 Nieuwssites bedienen verschillende groepen

Amsterdammers raadplegen het nieuws ook via nieuwssites: 65% geeft aan dit te doen. Veruit de meest gelezen nieuwssite is NU.nl (57%), hierna volgen De Correspondent (16%) en GeenStijl (13%). Van de Amsterdammers die wel eens GeenStijl lezen is 64% man en 36% vrouw. Het verschil tussen mannen en vrouwen is bij de andere nieuwssites veel minder groot.

Figuur 3.3 Achtergrondkenmerken van lezers van meest bekeken nieuwssites, 2015 (procenten)

bron: ABM2015/OIS

Opleidingsniveau is een bepalende factor in het raadplegen van de nieuwssites, alle drie de bovengenoemde sites worden grotendeels gelezen door hoogopgeleiden. Van de lezers van De

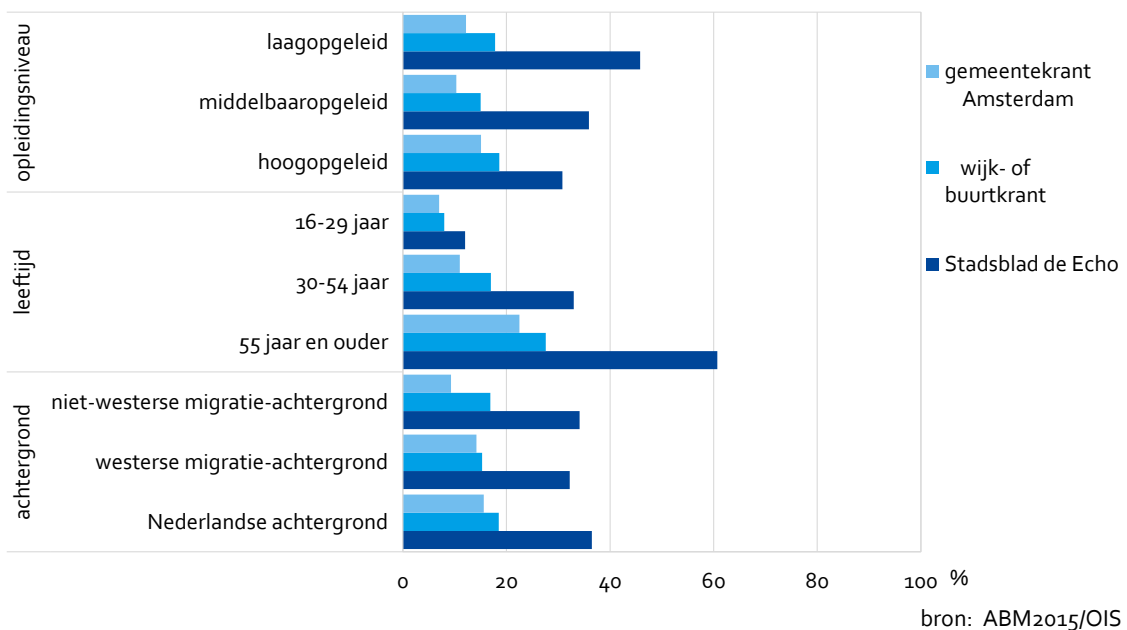
Correspondent is 83% hoogopgeleid. Onder de laagopgeleiden is deze nieuwssite juist minder populair dan NU.nl en GeenStijl.

3.4 Stadsblad de Echo van alle huis-aan-huisbladen meest gelezen

In Amsterdam leest 45% van de bevolking wel eens een huis-aan-huisblad, dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren. In Noord worden huis-aan-huisbladen het meeste gelezen: 57% van de bewoners geeft aan deze te lezen. In West lezen de bewoners het minst vaak deze bladen (33%).

Van de Amsterdammers geeft 35% aan Stadsblad De Echo te lezen. Verder leest 17% buurt- of wijkkranten en 13% de gemeentekrant Amsterdam. Stadsblad De Echo wordt in alle stadsdelen het meeste gelezen, en in alle lagen van de Amsterdamse samenleving het meeste gelezen zoals onderstaande grafiek laat zien. Toch zien we ook verschillen: Stadsblad De Echo wordt door 46% van alle laaggeschoolden gelezen en door 31% van alle hoogopgeleiden. Verder wordt Stadsblad de Echo veel vaker gelezen door Amsterdammers van 55 jaar en ouder dan door jongeren.

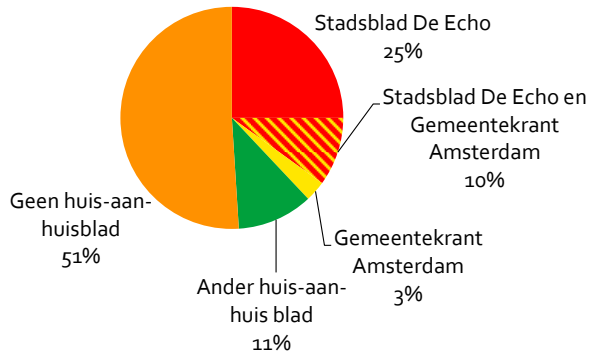
Figuur 3.4 Achtergrondkenmerken van lezers van Stadsblad de Echo, de gemeentekrant Amsterdam en wijk of buurtkranten, 2015 (procenten van alle Amsterdammers)

Voor de communicatie van de gemeente is de gemeentekrant een belangrijk instrument, maar ook Stadsblad de Echo dient als belangrijk communicatiemiddel gezien het grote lezersaandeel onder Amsterdammers. Om beter in beeld te krijgen welke groepen beide bladen bedienen is gekeken naar het lezersaandeel dat zowel de gemeentekrant als Stadsblad de Echo leest. Van alle Amsterdammers geeft 10% aan dat zij zowel Stadsblad de Echo als de gemeentekrant bekijken. 55-plussers geven het vaakst aan beide kranten te lezen (20%). Onder 16 tot 29 jarigen en 30 tot 54 jarigen ligt het percentage dat aangeeft beide te lezen lager (3% en 8%). De verschillen tussen opleidingsniveaus zijn minder groot dan bij leeftijd (11% van de laagopgeleide

Amsterdammers leest beide bladen, net als 10% van de hoogopgeleiden en 8%-van de middelbaar opgeleiden).

Figuur 3.5 Lezersaandeel van huis-aan-huisbladen, 2015 (procenten)

bron: ABM2015/OIS

3.5 Sociale media: vooral Facebook, steeds minder Twitter

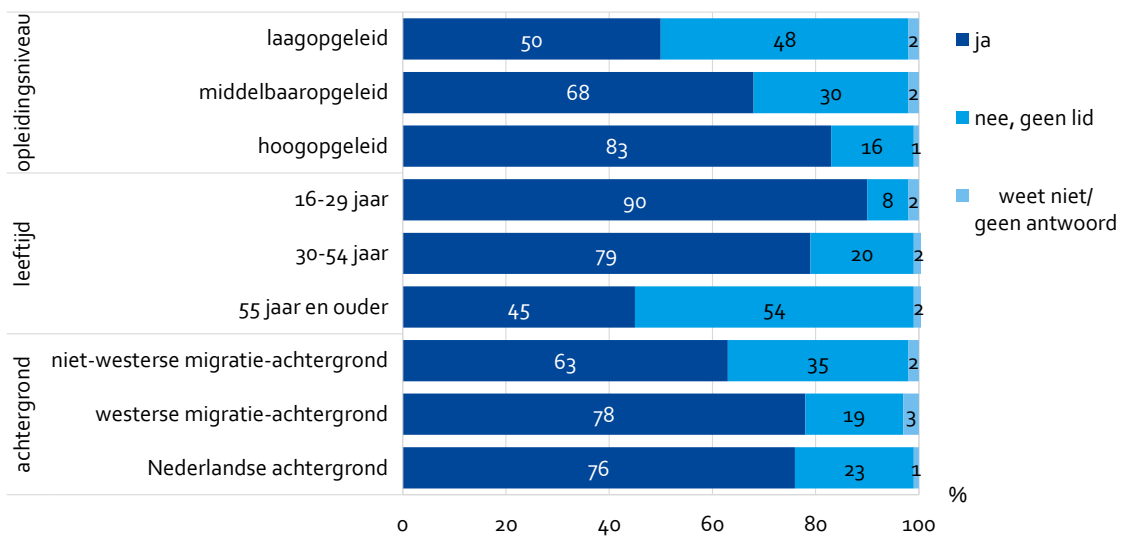
Het aantal Amsterdammers dat sociale media gebruikt blijft groeien: 72% geeft aan lid te zijn van een digitaal netwerk. In 2009 lag dit percentage nog op 48%; twee jaar geleden op 61%. Van verschillende online platforms wordt Facebook het meeste gebruikt: 64% van de Amsterdammers geeft aan lid te zijn van Facebook, gevolgd door LinkedIn met 46% en Twitter met 26%. De populariteit van Twitter lijkt af te nemen: er wordt minder getweet en mensen volgen minder anderen dan in voorgaande jaren. Van de sociale media-gebruikers deelt 39% wel eens nieuws, 91% doet dit via Facebook en 15% via Twitter.

Van hoogopgeleiden geeft 83% aan sociale media te gebruiken, dit aantal ligt hoger dan bij laagopgeleiden, waarvan de helft aangeeft lid te zijn. Het verschil in opleidingsniveau is vooral scherp bij het gebruik van LinkedIn: 68% van de hoogopgeleiden is lid, terwijl dit percentage bij laagopgeleiden 12% is. Dit verschil valt waarschijnlijk te verklaren door de zakelijke doeleinden van LinkedIn.

Ook leeftijd is een belangrijke factor in het gebruik van sociale media. In de leeftijdscategorie van de 55-plussers geeft 45% aan lid te zijn, bij 35 tot 54-jarigen ligt dit percentage op 77% en van de mensen die jonger zijn dan 35 jaar is bijna 90% lid.

Figuur 3.6 Lidmaatschap van sociale media, naar achtergrondkenmerken, 2015 (procenten)

bron: ABM 2015/OIS

3.6 Gemeentelijke informatie vooral via AT5 en Facebook

De meeste Amsterdammers blijven op de hoogte van de ontwikkelingen van de stad via de televisie-uitzendingen van AT5 (44%). Bij hoogopgeleiden ligt dit percentage iets lager (35%) dan bij middelbaar- en laagopgeleiden (51% en 61%). AT5 wordt ook online bekeken: dit gebeurt vaker door jongeren van 16 tot 29 jaar (23%) dan door oudere Amsterdammers.⁸

Eerder zagen we ook al dat de gemeentekrant het meeste wordt gelezen door hoogopgeleide Amsterdammers (15%) en door 55 plussers (23%). Van de jonge Amsterdammers leest 7% de gemeentekrant Amsterdam en bij de laagopgeleide jongeren is dit nog minder (2%).

Hoogopgeleide Amsterdammers geven, net als mensen met een middelbaar opleidingsniveau, relatief vaak aan dat zij op de hoogte blijven van het nieuws in de gemeente via Facebook (41%). Van alle Amsterdammers onder de 55 jaar volgt 44% de gemeente via Facebook, bij de groep 55-plussers is dat 19%. De groep die Twitter gebruikt om op de hoogte te blijven van gemeentelijke informatie is veel kleiner, vooral onder middelbaar- (4%) en laagopgeleiden (1%). Onder de Amsterdamse hoogopgeleiden tussen 30 en 54 jaar gebruikt 11% Twitter om hun stad of stadsdeel te volgen.

Van de Amsterdammers die sociale media gebruiken, geeft 33% aan dat zij via deze media op de hoogte blijven van de zaken in de stad of hun stadsdeel. Van deze groep doet acht van de tien dat via Facebook en twee op de tien via Twitter.

⁸ Uit de vragenlijst komt niet naar voren of inwoners van de stad specifiek naar het gemeentelijk programma 'Amsterdam Informeert' kijken op AT5.

Tabel 3.7 Gebruik gemeentelijke media naar opleidingsniveau en leeftijd (procenten)

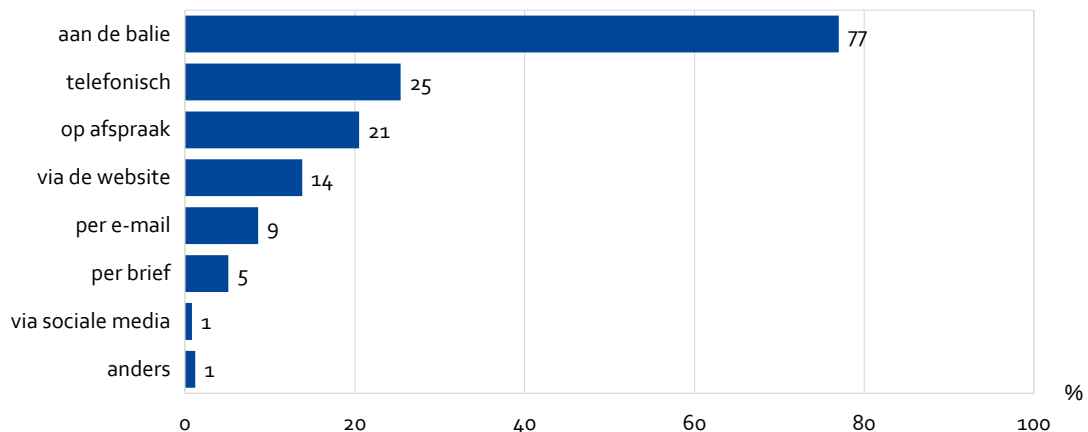
	AT5 via televisie	AT5 via internet	Gemeente- krant	Twitter	Facebook
opleidingsniveau					
laagopgeleid	61	13	12	1	23
middelbaaropgeleid	51	19	10	4	41
hoogopgeleid	35	15	15	8	41
leeftijd					
16-29 jaar	34	23	7	6	44
30-54 jaar	43	14	11	8	44
55 jaar en ouder	55	8	23	3	19
totaal	44	15	13	6	37

bron: ABM 2015/OIS

3.7 Drie kwart burgers heeft contact met de gemeente via de balie

De gemeente Amsterdam kan op verschillende manieren benaderd worden voor bijvoorbeeld een nieuw paspoort, identiteitsbewijs of informatie aan te vragen of om een klacht in te dienen. In de afgelopen 12 maanden werd het contact in drie kwart van de gevallen gezocht via de balie van het stadsloket. Een kwart van de Amsterdammers heeft gebeld naar de gemeente en 21% maakte een afspraak.

Figuur 3.8 Manieren van contact met de gemeente , 2015 (procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

bron: ABM2015/OIS

Om een duidelijk beeld te krijgen van het contact met de gemeente is gevraagd op welke manier het contact verliep en of men daar tevreden over was. De uitkomsten verschillen enigszins van de uitkomsten in bovenstaande grafiek, omdat er slechts één antwoord mogelijk was met betrekking tot het *laatste* contact. Zo is voor 64% van de Amsterdammers het laatste contact verlopen via de balie. Daarin zijn er verschillen naar herkomst: het geldt vaker voor niet-westerse Amsterdammers (71%) dan voor Amsterdammers van Nederlandse herkomst (61%) en Amsterdammers met een westerse migratie-achtergrond (62%). Niet-westerse Amsterdammers

namen in 3% van de gevallen contact op via sociale media, minder vaak dan Amsterdammers van Nederlandse herkomst (14%) of met een westerse migratie-achtergrond (10%).

Ook leeftijd is bepalend voor het benaderen van de gemeente. Hoe ouder de Amsterdammer is, hoe vaker contact wordt gezocht via de balie. De jongere leeftijdscategorieën zochten vaak contact via de balie, maar dit gebeurde ook vaker online. Inwoners van 55 en ouder zochten bijvoorbeeld in 71% van de gevallen contact via de balie, en deden dit in 5% van de gevallen online. Jongeren van 16 tot 29 jaar kwamen in 57% van de gevallen naar het stadsloket en 14% had online contact.

Van de Amsterdammers die contact hebben gehad met de gemeente, was 79% tevreden, 10% was ontevreden. Hoger opgeleiden zijn vaker ontevreden dan Amsterdammers met lagere opleidingsniveaus.

3.8 Voorkeur voor informatie via bewonersbrieven

Van de Amsterdammers wil 57% per brief geïnformeerd te worden over zaken in de stad. De wens om per bewonersbrief geïnformeerd te worden blijft sinds 2011 (47%) en 2013 (51%) groeien. Het valt op dat in een alsnog digitaliserende samenleving steeds meer belang wordt gehecht aan een klassiek communicatiemiddel. Verder geeft 32% de voorkeur aan informatie via huis-aan-huis bladen, 20% via de website van de gemeente en 17% via AT5 (17%). Ook is er een groei te zien in de wens voor communicatie via sociale media: in 2013 wenste 5% van de inwoners online informatie te ontvangen, dit is in 2015 gegroeid naar 12%.

Amsterdammers van 55 jaar en ouder geven aan dat zij vooral informatie willen ontvangen via de bewonersbrieven (63%) en huis-aan-huis kranten (48%). Amsterdammers tussen de 16 en 29 jaar ontvangen ook het liefst informatie per post (48%), huis-aan-huisbladen of online via sociale media (20%). Middelbaar- en hoogopgeleiden vinden het vaker fijn om online van informatie voorzien te worden via de website of sociale media, bij laagopgeleiden is dit percentage lager.

Tabel 3.9 Wensen gemeentelijke media naar opleidingsniveau en leeftijd (procenten)

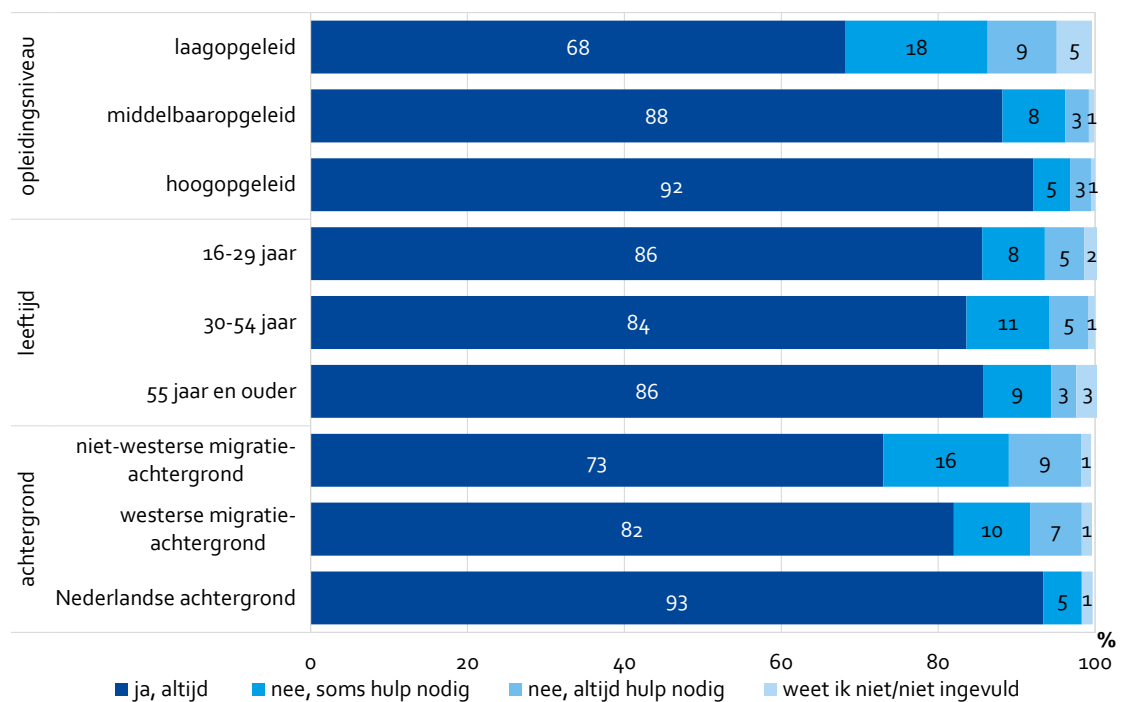
	Bewoners- brieven	Huis-aan-huis bladen	Website gemeente	Sociale media	AT5
opleidingsniveau					
laagopgeleid	56	34	8	5	17
middelbaaropgeleid	58	31	17	14	20
hoogopgeleid	58	31	24	13	16
leeftijd					
16-29 jaar	48	20	19	20	18
30-54 jaar	59	29	23	11	16
55 jaar en ouder	63	48	15	3	19
totaal	57	32	20	12	17

bron: ABM 2015/OIS

De bewonersbrieven vanuit de gemeente Amsterdam worden door 85% van de inwoners zonder moeite begrepen. Maar er zijn ook Amsterdammers die in sommige (9%) of alle gevallen (4%)

hulp nodig hebben bij het begrijpen van de informatie. Laaggeschoolde Amsterdammers hebben gemiddeld vaker moeite met het begrijpen van bewonersbrieven: 68% zegt de brieven zonder hulp te lezen. Bij de hoogopgeleide Amsterdammer ligt dit percentage op 92%. Ook de herkomst van de Amsterdammer lijkt uit te maken: 93% van de Amsterdammers met een Nederlandse herkomst begrijpt de brieven, dit percentage ligt iets lager bij inwoners met een westerse (82%) en niet-westerse (73%) herkomst.

Figuur 3.10 Begrip bewonersbrieven, naar achtergrondkenmerken, 2015 (procenten)

bron: ABM2015/OIS

Informatie over Amsterdam wordt voornamelijk online gezocht. Van de bewoners van de stad zoekt 60% via een zoekmachine en 28% doet dit via de website www.amsterdam.nl. Ook worden burens en bekenden ingezet om informatie te krijgen, 35% geeft aan dit te doen. In 12% van de gevallen wordt het telefoonnummer 14020 gebeld. Van de bewoners van Amsterdam geeft 40% aan dit nummer te kennen. Bij jongere Amsterdammers ligt dit percentage lager: 29% kent het 14020 nummer.

Conclusies

Sinds 1999 polst OIS met de Amsterdamse Burgermonitor de stemming van Amsterdammers over hun stad, hun medestadbewoners, het bestuur en hun gebruik van lokale en gemeentelijke media. De monitor vangt veranderingen in de stad omdat veel vragen in elke editie zijn gebruikt. Zo blijkt in deze 15^e editie dat een aantal eerdere trends zijn versterkt, bijvoorbeeld op het gebied van politieke participatie. Nieuwe ontwikkelingen zien we als het gaat om het bestuur op stadsdeelniveau en het contact met lokale politici en bestuurders.

Een van de positieve ontwikkelingen die de Amsterdamse Burgermonitor laat zien is de toegenomen binding met de stad. Deze ontwikkeling was al zichtbaar in de vorige editie, maar in 2015 zien we dat de verbondenheid van Amsterdammers met hun stad verder is toegenomen. Daarbij zijn de verschillen tussen herkomstgroepen in de afgelopen jaren kleiner geworden: het is voor het eerst in de afgelopen 10 jaar dat er nauwelijks verschil is naar herkomst in de verbondenheid met de stad.

Ook op andere vlakken is er sprake van eensgezindheid onder Amsterdammers. De interesse in de lokale politiek is groot, net als de stemintentie; drie kwart van de Amsterdammers kent de burgemeester; voor de grote meerderheid is het sociaal netwerk gemengd wat betreft achtergrond; de helft vindt de omgang in de stad tussen groepen goed en er is meer acceptatie van homoseksualiteit in Amsterdam dan landelijk.

Verschillende werelden in de stad

Toch laten de verdere uitkomsten van de Burgermonitor dermate grote verschillen zien in opvattingen en gedrag dat de vraag rijst: waarmee (of met welke stad) voelen Amsterdammers zich verbonden? Het lijkt er op dat de stad bestaat uit verschillende werelden die elkaar weinig raken. De scheidslijnen voor die werelden tekenen zich niet voor alle vraagstukken op dezelfde manier uit, maar hangen vooral samen met opleiding, herkomst en leeftijd.

In de Burgermonitor van 2013 kwam al naar voren dat hoger opgeleiden veel meer participeren dan lager opgeleiden. Deze conclusie komt nog scherper naar voren in deze editie, zeker in combinatie met leeftijd. Vrijwel alle uitkomsten met betrekking tot politieke participatie tonen verschillende werelden met andere kennis en gedrag. Oudere hoger opgeleide Amsterdammers hebben meer interesse in de lokale politiek, geven vaker aan te willen stemmen, lezen meer dagbladen en gebruiken andere mediakanalen dan andere groepen in de stad. Jonge Amsterdammers, en zeker de lager opgeleiden onder hen, lijken zich veelal afzijdig te houden van het politieke proces en verschillen in hun mediagebruik van andere groepen.

Die verschillen zien we niet alleen als het gaat om de politieke participatie, maar ook op het gebied van de omgang tussen Amsterdammers. Zo gaan hoogopgeleide Amsterdammers relatief vaak om met mensen met dezelfde herkomst als zijzelf. Het gaat hierbij veelal om hoger

opgeleiden met een Nederlandse achtergrond. Herkomst en leeftijd komen in het hoofdstuk over 'leven in de stad' veel naar voren als kenmerken waarlangs we belangrijke verschillen zien. Jonge Amsterdammers zijn veelal positiever over de omgang tussen Amsterdammers dan oudere Amsterdammers. Daarbij tonen jongeren van Nederlandse herkomst relatief het vaakst acceptatie ten aanzien van homoseksuelen (in tegenstelling tot 55-plussers van een niet-westerse herkomst). En zes op de tien jongeren met een niet-westerse achtergrond oordelen positief over de omgang tussen herkomstgroepen in de stad, terwijl hetzelfde geldt voor een derde van de 55-plussers van Nederlandse herkomst. Jongeren zijn met andere woorden positief over de omgang tussen Amsterdammers maar lijken weinig te verwachten van de politiek. Oudere Amsterdammers, vooral de hoger opgeleiden onder hen, zijn politiek zeer betrokken maar lijken minder in aanraking te komen met Amsterdammers die in een andere positie verkeren dan zichzelf.

De opgave voor de stad

De vraag is welke impact deze belangrijke verschillen hebben voor de stad. En ook: hoe worden zij overbrugd in het politieke proces, om ervoor te zorgen de verschillende belangen in de stad worden meegenomen in de besluitvorming. Op dit punt valt de afzijdigheid van jongeren en lager opgeleiden op, ook omdat het zich ruimtelijk aftekent in de stad. Dit is geen nieuw verschijnsel: het is bekend dat deze groepen over het algemeen relatief weinig participeren bij verkiezingen.

Daarnaast laat deze editie van de Amsterdamse Burgermonitor een opmerkelijke verschuiving zien op het gebied van het contact met lokale politici. In 2013 concludeerden wij dat er kansen waren voor de nieuwe schakelfunctie van de bestuurscommissie tussen buurt en stadhuis. De reden hiervoor was dat veel Amsterdammers vooral politieke contacten hadden op decentraal niveau. Het nieuwe bestuurlijk stelsel lijkt echter niet het beoogde effect te hebben gehad. Ten eerste zijn Amsterdammers zich amper bewust van de nieuwe positie en taken van de bestuurscommissies, maar bovendien oordelen zij zelden positief over het functioneren van de bestuurscommissies. Ook opvallend is dat de contacten met lokale politici en bestuurders zijn verschoven van het stadsdeelniveau naar het centrale niveau. Hiermee is veel laagdrempelig politiek contact verloren gegaan. De uitkomsten van de Burgermonitor ondersteunen daarom de wens voor een aanpassing van het bestuurlijk stelsel. De politieke discussie hierover is gaande; de volgende editie van de Burgermonitor zal rapporteren over de effecten van de geplande stelselwijziging.

Bijlage: methode

Veldwerk

Voor de Amsterdamse Burgermonitor is een willekeurige steekproef getrokken uit de gemeentelijk Basis Registratie Personen van 12.362 Amsterdammers van 16 jaar en ouder.

Dit aantal is gebaseerd op streefcijfers voor het aantal respondenten per gebied (100 voor elk van de 22 gebieden) en voor niet-westerse Amsterdammers:

- 300 Amsterdammers van 16 t/m 29 jaar met een niet-westerse achtergrond;
- 300 Amsterdammers van 30 jaar en ouder met een niet-westerse achtergrond.

Ook is voor de omvang van de steekproef rekening gehouden met de respons in de vorige editie van de ABM.

Het veldwerk vond plaats van oktober t/m december 2015. Alle respondenten kregen eerst een brief, met het verzoek online mee te doen aan het onderzoek. Als er na twee weken geen respons was, werden Amsterdammers van niet-westerse herkomst face-to-face (aan huis) benaderd. De rest ontving een herinneringsbrief, met de aankondiging van eventueel telefonisch contact. Als er twee weken daarna geen respons was werden mensen van wie het nummer bekend was gebeld om telefonisch mee te doen. De rest is benaderd als dat nodig was voor het halen van de streefcijfers.

Uiteindelijk hebben 2.414 Amsterdammers de vragenlijst ingevuld, oftewel een respons van 20%. Respondenten hebben vooral online meegedaan aan het onderzoek.

Tabel B.1 Respons naar methode

	abs.	%
online	1.150	48
telefonisch	605	25
face-to-face	489	20
schriftelijk	169	7
totaal	2.414	100

bron: ABM 2015/OIS

Weging

Voor het wegingsmodel is rekening gehouden enerzijds met de keuzes die gemaakt waren voor het trekken van de steekproef (gebied en herkomst), en anderzijds met afwijkingen die op belangrijke variabelen zijn geconstateerd tussen de respondentengroep en de totale populatie. Zo waren er zijn naar verhouding meer alleenstaanden in de groep respondenten dan in de populatie, te weinig jongeren en te veel 55-plussers.

Tot slot is ook rekening gehouden met het wegingsmodel van voorgaande edities. Daarom is de groep respondenten gewogen aan de hand van een aantal kruistabellen waarbij de respondentengroep is gematcht voor de populatie van 16 jaar en ouder:

- stadsdeel naar leeftijd (16-29 jaar/ 30-54 jaar/ 55-plus) en huishouden (alleenstaand/ meer personen)
- herkomst (wel/ geen migratie-achtergrond) naar gebied
- geslacht naar herkomst (geen/ westerse/ niet-westerse migratie-achtergrond)
- leeftijd (16-29 jaar/ 30-54 jaar/ 55-plus) naar herkomst (geen/ westerse/ niet-westerse migratie-achtergrond)

Gemeente Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Bezoekadres:
Oudezijds Voorburgwal 300
1012 GL Amsterdam

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

www.ois.amsterdam.nl